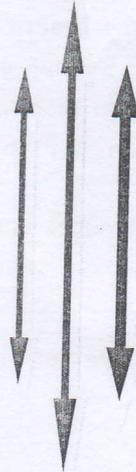

बराहताल गाउँपालिकाको तेह्रौँ गाउँसभा २०८० अषाढ
१० गते आइतवारको दिन गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष श्री
लक्ष्मी पुन मगरले प्रस्तुत गर्नु भएको

आ.व.२०८०/०८१ को नीति कार्यक्रम र बजेट बक्तव्य

बराहताल गाउँपालिकाको कार्यालय
बड्डीचौर, सुर्खेत ।

गाउँसभाका सम्मानित सभाध्यक्ष महोदय,

उपस्थित गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, गाउँपालिकाका कर्मचारीहरू, पत्रकारज्यूहरू एवं उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरू,

१. मानो रोपेर मुरी फलाउने आफ्नो बेस्त समयको बावजुत वर्षादको झरीसंगै विभिन्न वडाबाट यस गरिमामय गाउँसभामा उपस्थित हुनुहुने सम्पूर्ण सभाका सदस्य ज्यूहरूमा म मेरो व्यक्तीगत र यस बराहताल गाउँपालिकाको तर्फबाट हार्दिक स्वागत गर्दै बराहताल गाउँपालिकाको प्रतिनिधिमूलक यस गरिमामय गाउँ सभामा आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को मार्गदर्शनको रूपमा बजेट, नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउदा मलाई खुशी लागिरहेको छ ।
२. आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को नीति नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत भइरहेको यस अवसरमा नेपालको सर्वभौमसत्ता, स्वाधिनता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रिय हित, स्वाभिमान, संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र, समावेसी, सामाजिक न्याय कर्णाली प्रदेश प्राप्तीका लागि भएको आन्दोलनमा आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात महान शहिदहरू प्रति भावपूर्ण श्रद्धान्जली अर्पन गर्दछु । यस क्रममा घाईते तथा अपांगता भएका व्यक्तीको स्वास्थ्य लाभको कामना सहित आन्दोलनमा सहभागी हुनु भएका सबैको योगदानलाई स्मरण गर्दै उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु ।
३. आगामी आर्थिक वर्षको नीति, कार्यक्रम र बजेट तर्जुमा गर्दा मैले यो वर्ष सम्म हाँसिल भएका उपलब्धिहरू संस्थागत गर्दै जनप्रतिनिधिमूलक लोकतान्त्रिक पद्धतिबाट नेपाली नागरिकले खोजेको सेवा, चाहेको विकास र परिकल्पना गरेको समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने प्रणालीबाट निर्देशित हुँदै समाजवाद उन्मुख उदीयमान गाउँपालिकाको रूपमा स्थापित गर्न यो नीति, कार्यक्रम र बजेट केन्द्रित गरेको छु ।
४. नेपाल सरकारले अंगिकार गरेको समृद्ध नेपाल सुखि नेपाली र कर्णाली प्रदेशको प्रथम पन्चवर्षिय योजनाले अंगिकार गरेको समृद्ध कर्णाली, सुखारी कर्णालीवासी र बराहताल गाउँपालिकाको सान, स्वास्थ्य, कृषि, पर्यटन, वन, शिक्षा र पूर्वाधार हाम्रो अभियान भन्ने मुल नारा सहितको दिर्घकालिन सोच अनुरूप समावेसी आर्थिक सामाजिक रुपान्तरण एवं गरिवी निवारण तर्फ प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम परि लक्षित छ ।
५. गाउँपालिकालाई उत्कृष्ट गन्तव्यको रूपमा स्थापित गर्ने, सुकुम्वासी भुमीहिन र अव्यवस्थित बसाईको वैज्ञानिक व्यवस्थापन गर्ने, स्वच्छ, सफा र सुन्दर गाउँपालिकाको पहिचान कायम राख्ने र योजनाबद्ध शहरीकरण तथा वस्ति विकासलाई प्राथमिकतामा राख्दै मुख्य गरि बनजंगल, बनपैदावार र कृषि उत्पादनलाई मुख्य आम्दानीको श्रोत मानिने यस गाउँपालिकाको सबै क्षेत्रको सम्भावनाहरूलाई पहिचान गरि सोहि अनुसार विकास हुदै जाने हो भने बराहतालले लिएको लक्ष र उदेश्य हाँसिल गर्न मद्दत गर्ने छु ।
६. बराहताल गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका सैदान्तिक आधारहरू
  - नेपालको संविधान,
  - पन्ध्रौं योजनाको दस्तावेज,
  - दिगो विकासका लक्ष्यहरू तथा तिनले निर्धारण गरेका प्रमुख क्षेत्रहरू,
  - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४,
  - स्थानीय तहको योजना दिग्दर्शन २०७८,
  - राजस्व परामर्श समितिको सुझाव र निर्णयहरू
  - श्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समितिको निर्णय र सुझावहरू
  - विषयगत समितिका निर्णय र सुझावहरू ।
  - संघीय मामीला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट प्राप्त मार्गदर्शन तथा निर्देशनहरू
  - नेपाल सरकार र कर्णाली प्रदेश सरकारका क्षेत्रगत नीतिहरू, विषयगत रणनीतिहरू,
  - स्थानीय राजनीतिक दल विषयगत शाखा निजी क्षेत्रबाट प्राप्त सुझाव हरू
  - प्रदेश तथा जिल्लास्तरीय मन्त्रालय तथा कार्यालयका कार्यक्रम तथा अन्तरक्रियाबाट प्राप्त सुझावहरू

• गाउँपालिकाका गत विगत वर्षका वार्षिक कार्यक्रम, बजेट, नीति, निर्देशिका तथा कानूनहरू

७. अब म यस गाउँपालिकाले गरेका क्षेत्रगत प्रगतीको विवरण पेश गर्न चाहन्छु ।

१. भौतिक उपलब्धि:-

- सबै वस्तीहरूमा खानेपानीको सुविधा भएको ।
- एक घर एक धारा अभियान अन्तर्गत वडा र वस्तीहरूमा खानेपानी समस्या समधान भएको
- खानेपानी नपुगेका डाँडाको बस्तीहरूमा पानी लिफ्टिङ गरेर र खानेपानी नपुगेका भेरी किनारका बस्तीहरूमा डिप वोरिङ मार्फत पानी ट्याङ्कीमा पानी जम्मा गरि विस्तारै फिल्टर गर्दै पिउन योग्य पानीका योजनाहरू संचालन भई केहि सम्पन्न भएको र केहि संचालन हुदै गरेको ।
- सबै विद्यालय र स्वास्थ्य संस्थाहरूमा खानेपानीको आपूर्ती र शौचालय निर्माण भएको ।
- खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धि ऐन र निर्देशिका तयार भई सोहिऐन र निर्देशिकाबमोजिम काम गर्ने कार्यको थालनि गरिएको ।
- सडक सुविधा नपुगेका वस्तीहरूमा ग्रामिण कृषि सडक पर्यटकिय सडक र अन्य सडकहरूको नयाँ ट्याक खोल्ने, मर्मत गर्ने, स्तरोन्नती गर्ने र सडक ग्राभेल गर्ने काम भएको छ ।
- सम्पूर्ण विद्यालयहरूका भवनहरू निर्माण भइ पठनपाठनमा सहजता आएको छ ।
- वडा नं १० र ६ को वडा कार्यालयको प्रशासनिक भवनको निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा छ भने ५ नम्बर वडा कार्यालयको प्रशासनिक भवनको पहिलो तलाको निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ भने यसै आगामी आ व मा माथिल्लो तला निर्माण हुदैछ। वडा नं ४ र बराहताल गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवनको श्रोत सुनिच्चितता भई ठेक्का सम्झौता समेत भईसकेकाले उक्त प्रशासनिक भवनको निर्माण कार्य जारी छ
- सम्पूर्ण स्वास्थ्य चौकीहरू र आधारभुत स्वास्थ्यसेवा केन्द्रका भवनहरू मार्फत स्वास्थ्य सेवाको कामहरू भैरहेका छन् । स्वास्थ्य संस्थाबाट विभिन्न किसिमका घुम्ती शिविर संचालन भएको र उक्त शिविरबाट यस गाउँपालिकाका नागरिकहरूले उल्लेख्य लाभ लिएका छन् ।
- प्राय सबै आधारभुत र माध्यमिक विद्यालयमा पक्की भवन निर्माण भएका छन् भने केहि विद्यालयमा पक्की भवनको काम भइरहेको छ ।
- भवन निर्माण आचार संहिता आउदो आ व बाट शुरु गर्ने गरि भवन निर्माण आचार संहिता निर्माणको काम अन्तीम चरणमा छ ।
- यस गाउँपालिकाका अति गरिव २३० जना घरपरिवार लाई खरको छाना हटाएर रंगिन जस्ता पाताले छाउने काम रहेकोमा हाल पेशकी लगेर २३० घर परिवारको घरको छानामा जस्ता छाउने काम यसै आ व मा सम्पन्न हुनेछ ।
- वड्डीचौरमा १५ शैयाको अस्पतालको जग्गा प्राप्तीको अन्तीम चरणमा पुगेको छ ।
- भेरी पारिका केहि बस्ती बाहेक सबै वडाका वस्तीहरूमा सडकको सुविधा भएको ।
- स्रोतखोला ठुलो सम्म हतेरी घाट झोलुङ्गे पुल निर्माण भै प्रयोगमा आएका छन् भने अब केहि खोला र नदिमा झोलुङ्गे पुल र तराईको भेरी नदिमा पक्की पुल निर्माणको क्रममा रहेका छन् ।
- सडक गुरुयोजना र जल उपयोग गुरुयोजना निर्माण भएका छन् ।

२. आर्थिक तथा सामाजिक उपलब्धी

- सिंचाइको क्षेत्र विस्तारका लागि सिंचाइ पुर्वाधारमा लगानी ।
- वालीको उत्पादन उत्पादकत्व वृद्धिका लागि उन्नत बीउमा अनुदान ।
- नया प्रविधि विस्तारको लागि कृषकको क्षमता अभिवृद्धी कार्यक्रम ।
- प्रागारीक मल निर्माण तथा वाली उत्पादन का लागि भकारो सुधारमा सहयोग
- विभिन्न वालीको व्यवसायीक उत्पादन वृद्धिका लागि वाली विशेष पकेट क्षेत्रको स्थापना र कार्यक्रम संचालन
- फलफूल खेतीको प्रवर्धनका लागि क्षेत्र विस्तारमा सहयोग
- स्वास्थ्य चौकी हरिहरपुर, तरडा, पोखरीकाडा, कुनाथरी र लेखगाउमा प्रयोगशाला स्थापना गरी सेवा सुचारु भएको ।
- पानी प्रयाप्तहुने स्थानमा पक्की सिंचाई कुलो निर्माण भएका छन् भने पानी थोरै हुने स्थानमा पानी जम्मा गर्ने पोखरी बनाएर साना तथा थोपा सिंचाइ योजना संचालनमा आएको छ ।
- पानीका श्रोत भएका अधिकांस खेति योग्य जमिनमा पक्की तथा कच्ची सिंचाइ कुलो निर्माण भएर सिंचाइ भइरहेको छ ।

३. वातावरणिय उपलब्धि

- बराहताल गाउँपालिकामा समय समयमा भैरेका विभिन्न विपदजन्य क्षतिबाट प्रभावित घरधुरीहरूलाई प्राप्त निवेदन बमोजिमको राहात वितरण भएको ।
- स्थानीय आपतकालिन कार्यसंचालन केन्द्र (LEOC) स्थापना भएको भई संचालनमा रहेको छ ।
- फोहोर मैला तथा ढल निकास सम्बन्धी योजना संचालन गरिएको ।

४. संस्थागत उपलब्धि

- बराहताल गाउँपालिकामा जनशक्ति व्यवस्थापनका लागि गाउँपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन (Organization and Management) सर्भेक्षण गरि उक्त O & M लाई बराहताल गाउँसभाले पारित गरि लागु गरेको छ ।
- गाउँपालिकाको सेवा प्रवाह व्यवस्थापन, सुशासन तथा अनलाईनमा आधारित सेवा प्रणालीको विकास गर्नका लागि विद्युतिय हाजिरि, अनलाईन राजस्व सफ्टवेयर प्रणाली, योजना सफ्टवेयर प्रणाली लागु गरिएको छ ।
- बराहताल गाउँपालिकाको सेवा प्रवाहको विधि तथा प्रकृया र गाउँपालिकाका सुचनाहरू गाउँपालिकाको वेबसाईट मार्फत सार्वजनिक गर्ने गरिएको छ ।

गाउँसभाका सम्मानित सभाध्यक्ष तथा सभाका सदस्य ज्यूहरू,

अब म आगामी आर्थिक वर्षको वार्षिक बजेट प्रस्तुत गर्नु भन्दा पहिले यस बराहताल गाउँपालिकाको निति तथा कार्यक्रम यस सम्मानित सभामा प्रस्तुत गर्ने अनुमती माग्दछु ।

आर्थिक विकास संग सम्बन्धीत नीति

१. कृषि नितिहरू:

१. खाद्य तथा पोषण सुरक्षाको सुनिश्चितता प्रदान गर्न वालीको उत्पादकत्व वृद्धीका लागि उन्नत बीउको प्रयोग वढाउन सचेतना तथा उन्नत बीउमा अनुदानको दायरा फराकीलो पार्नुपर्ने । पारिवारीक पोषण सुधारका लागि एक घर एक करेसावारी निर्माण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने ।
२. जलवायु परिवर्तनको असरबाट कृषि क्षेत्रमा पर्ने नकारात्मक प्रभाव कम गर्न जलवायु परिवर्तनले कृषिमा पारेको असरका बारेमा समुदायमा सचेतना फैलाउने तथा प्रतिकुल मौसममा हुने जातहरूको प्रयोग र प्रविधि विस्तारमा सहयोग गर्ने ।
३. व्यवसायीक रूपमा वाली वस्तुको उत्पादन र व्यवसायीक कृषकको संख्या वढाउन वाली वस्तुले ढाकेको क्षेत्रफल र उत्पादन परिमाणको आधारमा कृषक प्रोत्साहन कार्यक्रम संचालन गर्ने यस वर्ष कम्तीमा ३० कृषकलाई प्रोत्साहन गर्ने । उच्च मुल्यका वालीहरूको पहिचान र पकेट क्षेत्र निर्धारण गरी उत्पादन वृद्धीका लागि अनुदान सहयोग उपलब्ध गराउने
४. कृषि क्षेत्रबाट सृजना हुने रोजगारीको दर बढाउन विदेशबाट फर्कीएका युवाहरूलाई कृषिमा आकर्षित गर्न विशेष अनुदान कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
५. कृषि उपजको उचित बजारीकरण गर्न बजार पुर्वाधार जस्तै संकलन केन्द्र हाटबजार र भण्डारण गृह निर्माण गर्ने यस वर्ष सम्भाव्यता अध्ययन गरी कम्तीमा २ स्थानमा हाटबजार संचालनको पुर्वाधार तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने । उत्पादक कृषक र व्यवसायीकता विचको समन्वय र सहकार्यका लागि नियमिन अन्तरकृयालाई निरन्तरता दिने
६. कृषकको सम्मान र पहिचान गर्न किसान सुचिकरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइ अन्तीम रूप दिने । सुचिकृत कृषकहरूमा मात्र कृषिको लगानी सुनिश्चित गर्ने ।
७. प्रविधिक समस्या समाधान गर्न एक वडा एक कृषि प्राविधिक कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने र तिनको परिचालनलाई प्राथमिकता दिने । स्थानमा भएका सामुदायीक कृषि प्रसार सेवाकेन्द्रको क्षमता अभिवृद्धी गर्दै सबै वडामा यसको पहुच विस्तार गर्ने । समय सापेक्ष प्रविधिको जानकारीका लागि जनशक्तीको क्षमता विकासमा लगानी गर्ने ।
८. गुणस्तरीय बीउको नियमित आपूर्ति व्यवस्था गर्न आलु धान गहु मकै जस्ता धेरै विउ आवश्यक पर्ने र ठुलो क्षेत्र ढाक्ने वालीहरूको लागि गुणस्तरीय बीउको सुनिश्चितताको लागि कृषक समुह कृषि सहकारीहरूलाई प्रोत्साहन तथा क्षमता विकास गरी उन्नत बीउ उत्पादनका लागि अनुदान उपलब्ध गराउने । पालीकामा कम्तीमा गहु मकै र आलुको बीउ को श्रोतकेन्द्रको विकास गर्ने ।

९. कृषि उत्पादनको लागि सिंचाइ मुख्य पुर्वाधार भएको कारण सम्भाव्यताका आधारमा ठुला तथा साना सिंचाइका पुर्वाधार निर्माणमा लगानी गरिने छ । जलवायु परिवर्तनको असरलाई न्युनिकरण गर्न सुख्खा क्षेत्रमा वर्षातको पानी संकलन गरि प्रयोग गर्न प्लाष्टिक पोखरी, भूमिगत पोखरी जस्ता पुर्वाधार निर्माण तथा थोपा सिंचाइ प्रविधिमा लगानी गरिने छ ।
१०. कृषिमा यान्त्रीकरणको विकास गरी कृषि उत्पादनको लागताइ कम गर्दै वजारमुखी उत्पादन प्रवर्धन गर्न तथा उत्पादकत्व वृद्धी गर्न कृषिमा प्रयोग हुने यन्त्र तथा उपकरणहरू लागत सहभागीतमा अनुदान दिने कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ ।
११. बाँझो जमिन राख्ने प्रवृत्तीलाई निरुत्साहित गर्ने तथा सार्वजानीक रूपमा रहेका बाँझो जमिन तथा खेर गैरहेका जमिनहरूमा कृषि उत्पादन गर्न प्रोत्साहन गरिने छ । "जमिन बाँझो नराखौं सक्नेलाई खेती गर्न दिउ" भन्ने अभियानलाई कार्यान्वयन गर्न आधारीत अनुदानका कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ ।
१२. कृषि पेशालाई सम्मानित पेशाको रूपमा विकास गर्नको लागी तथा नियमित उत्पादन लाइ निरन्तरता दिन र कृषि उत्पादनमा आकर्षित गर्न "गाउँपालीका अध्यक्ष उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार कार्यक्रम" संचालन गरिने छ । आगामी आव मा कम्तीमा १५ जना उत्कृष्ट कृषकहरूलाई पुरस्कृत गरिने छ ।
१३. नदि तथा खोला किनारका बगर तथा बलौटे जग्गाहरूलाई सदुपयोग गर्न बगरखेती प्रवर्धन कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
१४. छाडा पशु चौपायहरूको व्यवस्थापनकालागि आवश्यक व्यवस्था गर्न पहल गरिने छ ।
१५. हरियो बारी मेरो जिम्मेवारी लाई सार्थक बनाउन बाँझो जग्गा राख्ने परिपाटिलाई निरुत्साहित गरिने छ ।
१६. व्यवसायिक कृषकलाई प्रोत्साहन गर्न कार्यान्वयनमा ल्याईएको उत्पादनमा आधारित अनुदान कार्यक्रम र न्यूनतम समर्थन मुल्यलाई प्राथमिकता दिई उक्त कार्यक्रमहरूमा प्रत्येक कृषकहरूको पहुँच बढाईने छ । दुग्ध उत्पादनमा जुटेका कृषकलाई प्रोत्साहन निने निनी ल्याईनेछ ।
१७. एक गाउँ नमुना बाखा गाउँ स्थापना कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

२ उद्योग व्यापार तथा पर्यटन नीति

- १ पालीका क्षेत्रमा संचालन भएका व्यवसायहरूको लगत तयार गरि व्यवसाय करको दायरलाई फराकिलो बनाइनेछ ।
- २ यस पालीका क्षेत्रभित्र रहेका विभिन्न पर्यटकीय स्थलहरूको पहिचान र सम्बर्धन गर्दै ग्रामिण बस्तीहरूमा सम्भाव्यताका आधारमा होमस्टे संचालनलाई प्राथमिकता दिइने ।
- ३ पालीका स्तरमा औद्योगिक ग्राम स्थापनाका लागी सम्भाव्यता अध्ययन गरी प्रदेश तथा सघिय सरकार सग आवश्यक बजेट व्यवस्थाका लागी पहल गरिनेछ ।
- ४ स्थानिय स्तरमा संचालित व्यवसायहरूलाई गाउँपालिकामा दर्ता गराउने र नविकरण गर्ने गराउने कार्यलाई अभियानको रूपमा संचालन गरिने छ । जसले गाउँपालिकाको आन्तरिक आयमा वृद्धि गराईने छ ।
- ५ औद्योगिक ग्राम स्थापनको लागी जग्गा प्राप्तीका लागी सम्बन्धित निकायमा निरन्तर पहल गरिने छ ।

३ पशुपन्छी विकास नीति

- १ पशु पालन व्यवसायलाई विविधिकरण, व्यवसायीकरण, आयमुलक तथा सम्मानित पेशाको रूपमा विकास गरिनेछ.
- २ पशुपालन मार्फत स्थानिय स्वरोजगारी वृद्धि गर्दै पशुपन्छी जन्य उत्पादनमा पालिकालाई आत्मनिर्भर बनाउनुका साथै उत्पादित पशुजन्य बस्तुको निर्यात गरि आर्थिक विकास गर्ने नीति लिईने छ ।
- ३ उपभोगको माध्यम बाट खाद्य तथा पोषण सुरक्षामा योगदान पुर्याउन स्थानिय तथा रैथाने जातका बढि मुल्य जाने खालका पशुजन्य बस्तुहरू -जस्तै:कालिज, स्थानिय कुखुरा, बडाई, जंगली बदेल, सुङ्गर, र खरी_ जातका बाखापालन लाई प्रवर्धन गर्दै, पशुजन्य पदार्थको उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा वृद्धि ल्याउने र यसको सन्तुलित सेवनबाट कुपोषणको समस्या हटाउने ।
- ४ व्यवसायीक एवम उन्नत जातका पशुपन्छी तथा माछापालन र उच्च मूल्यका पन्छीपालन का साथै भेरी नदी र सोतखोला किनारमा माछापालन व्यवसायलाई प्रोत्साहन गरी आर्थिक विकास गरिनेछ ।
- ५ पशुपालन व्यवसायमा हुने जोखिम र महामारीजन्य रोगबाट हुने क्षतिबाट कृषकलाई निरुत्साहित हुन नदिनका लागी पशुपन्छी विना कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

- ६ पशुपंछीपालनबाट गरीब तथा सामाजिक दृष्टिकोणबाट पिछडिएका वर्ग र महिला वर्गको आर्थिक तथा सामाजिक स्थितिमा सुधार ल्याउन विशेष योगदान पुर्याउदै, राज्यले अपनाएको समावेशिकरण र सामाजिक न्यायको आधारमा पशु विकास कार्यक्रममा लक्षित समुदायलाई मुलधारमा ल्याईनेछ ।
- ७ देशको पशुधनको सुरक्षा र जनस्वास्थ्य संरक्षणमा योगदान पुऱ्याउन विशेष पशु रोगहरुको नियन्त्रण सेवामा विस्तार गरिनेछ ।
- ८ व्यवसायीक पशुपंछीपालन, त्यसको श्रोत विकास तथा संरक्षण सेवा तथा बजार व्यवस्थापनमा निजि क्षेत्रलाई संलग्न गराउने ।
- ९ स्थान विशेषलाई आधारमानी पशुवस्तुको पकेट क्षेत्र निर्धारण गरी व्यवसायीक पशुपालनमा निरन्तरता दिइनेछ ।
- १० पशुपालन व्यवसायलाई प्रबर्द्धनका लागि आवश्यक पर्ने प्राविधिक दक्षताका लागि विशेषज्ञ सेवा सहित एक वडा एक पशु प्राविधिकको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

४ सहकारी विकास नीति

- १ प्रत्येक सहकारी संस्थाहरुको कम्तिमा बर्षमा एकपल्ट नियमित अनुगमन गरि निश्कृत सहकारी संस्थाहरुको आवश्यकता अनुसार प्रकृया पुरा गरि दर्ता खारेजी तथा विगठन प्रकृया अगाडी बढाईनेछ । सहकारी संग सरोकारवाला निकायहरूसंग अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- २ लक्षित समूह (ग्रामिण, विपन्न महिला, रोजगारविहिन श्रमिक आदि) माझ सहकारी प्रवर्धन (सामाजिक परिचालन, संस्था गठन, बीउपैजी) लगाएतका कार्यक्रमहरुमा आवश्यक प्रकृया पुरा गरि बढीमा ५० % अनुदानको व्यवस्थाका लागी माथिल्लो निकायमा सिफारिस गरिनेछ ।
- ३ सहकारी संस्थाका अध्यक्ष तथा व्यवस्थापकहरु माझ चौमासिक रूपमा अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
- ४ निश्कृत तथा संचालनमा आउन नसकेका सहकारीहरुको सम्पति संरक्षण र पूनर्सञ्चालनको लागी आवश्यक प्रकृया अपनाई अनुदान सहयोगको व्यवस्थाका लागी माथिल्लो निकायमा सिफारिस गरिनेछ ।
- ५ सहकारीहरुको प्रवर्धनका लागी मूल्याडकन गरि उत्कृष्ट सहकारीहरुलाई पुरस्कृत गर्नुका साथै सहकारी दिवस मनाईनेछ ।
- ६ नयाँ सहकारी स्थापनाका लागी बडा स्तरमा १ दिने पूर्व सहकारी शिक्षाको व्यवस्था गरिनेछ । सहकारी नेतृत्व तथा व्यवस्थापन विकास सम्बन्धी पालिका स्तरमा २० वटा सहकारी छनोट गरि ७ दिने तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।

५ राजस्व निति

- १ कर तथा गैरकर राजस्व सकलनलाई प्रभावकारी बनाउन करको दायरा फराकीलो बनाउन कानुन तथा सस्थागत सुधार गरिनेछ ।
- २ आर्थिक रूपले विपन्न असक्त तथा असाय अवस्थामा रहेका नगरिक तथा वालवालिकाहरुलाई करछुट दिइने नीति लिइनेछ ।
- ३ बडा स्तरबाटै विधुतीय प्रणालीको प्रयोगको माध्यबाट राजस्व सकलनलाई व्यवस्थित र नियमित गरिने छ

पुर्वाधार विकास संग सम्बन्धीत नीति

१. गाउँपालिकाको स्थायी केन्द्र बड्डीचौर र केहि बडा कार्यालयको प्रशासनिक भवन निर्माणकोलागि आर्थिक प्राविधिक तथा अन्य साझेदारी कार्यक्रम प्रदेश र संघ सरकार संग समन्वय गरि कामको थालनी गरिनेछ ।
२. हाल सम्म गाडी नपुगेका भेरी पारीका वस्ती हरुमा मोटरवाटो पुयाउनको लागि नदिमा मोटरेवल पुल निर्माण गर्नका लागि सम्बन्धित सरोकारवालाहरु संग समन्वय गरेर पुल निर्माणको कार्यको थालनि गरिने छ ।
३. गठित उपभोक्ता समितिका जिम्मेवार पदाधिकारीहरुलाई योजना संचालन र रेखदेख सम्बन्धी तालिम संचालन गरि उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरुको क्षेमता विकास गरिने छ ।
४. यस गाउँपालिका भित्र खरको छाना भएका घरहरु लाई क्रमश जनता आवास कार्यक्रम मार्फत जस्तापाता उपलव्ध गराइनेछ ।

५. दिगोरुपमा संचालन हुन नसक्ने तथा प्रतिकूल हाँसिल हुन नसक्ने टुके खालका योजना लाई निरुत्साहित गरिने छ ।
६. पूर्वाधार विकास कार्यमा जनपरिचालन र लागत जनसहभागितामा आधारित कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ सञ्चालन गरिने छ । अधुरा तथा क्रमागत योजनाहरूलाई पूर्णता दिईनेछ
७. एक वडा एक नमुना योजनालाई प्राथमिकता दिईने छ ।
८. खानेपानी नपुगेका वडा तथा वस्तीहरूमा खानेपानी पुरयाउने कामको थालनी गरिनेछ ।
९. एक घर एक धारा अभियान संचालनमा ल्याउन सरोकारवाला विच समन्वय सहकार्य गरि सो कार्यलाई निरन्तरता गरिने छ ।
१०. रिङ्ग रोड निर्माण, ग्रामिण सडक निर्माण र कृषि सडक निर्माणको कार्यलाई उच्च प्राथमिकता दिईनेछ ।
११. हाल सम्म संचालनमा आएका सडक र अब बन्ने सडकहरूलाई मुख्य सडक, सहायक सडक र भित्रि सडकको रूपमा स्तर तोकि सोहि अनुसार कार्य अगाडी बढाइनेको लागि बराहतालको सडक गुरु योजना निर्माणको काम शुरु गरिनेछ ।
१२. सडक संजालले नछोएका वडा र वस्तिहरूलाई सडक संजाल भित्र पर्नेगरी सडक निर्माण कार्यलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
१३. ग्रामिण कृषि पूर्वाधार, संकलन केन्द्र निर्माण तथा ग्रामिण कृषि सडक विस्तार गरिनेछ ।
१४. विद्युत लाइन नपुगेको टोलमा ग्रामीण उज्यालो कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१५. थोपा सिंचाई, लिपट सिंचाई, सोलार पम्पिङ गरि सिंचाई पूर्वाधार निर्माण गरि कृषि क्षेत्रको विकास र विस्तार गरिनेछ ।
१६. झोलुङ्गे पुल नभई आवत जावतमा समस्या भएका स्थान र वस्तिको लागी झोलुङ्गे पुल निर्माणका लागी पहल गरिनेछ ।
१७. स्थानीय पूर्वाधार विकास दिगो र भरपर्दो बनाउन श्रममुलक, वातावरण मैत्री, सहभागितात्मक कार्य प्रणाली अपनाईनेछ ।
१८. स्थानीय जनताको जीविकोपार्जनमा टेवा पुरयाउनेगरी स्थानीय पूर्वाधार विकासका कार्यक्रमहरू तर्जुमा गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता प्रदानगरि पूर्वाधारहरू स्वामित्वका आधारमा सम्बन्धित उपभोक्ता समितिलाई संचालन र मर्मत सम्भारका लागी जिम्मेवार बनाईने छ ।
१९. आर्थिक रूपमा स्वैभन्दा पछि परेका जनजाती दलित, पिछीडीएका ,लोपउन्मुख जाती, उपेक्षित समुदाय एवम अपांगहरु लाई स्थानीय पूर्वाधार विकास कार्यक्रममा लाभान्वित एवं सहभागी गराउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
२०. गैर सरकारी संस्था, सामुदायिक संघ संस्था एवम उपभोक्ता समुह तथा निजी क्षेत्रलाई साना तथा स्थानीय पूर्वाधार विकासमा साझेदार निकायको रूपमा संलग्न गराइने छ ।
२१. सहभागितामुलक कार्यक्रम तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रकृया अनुसरण गरिनेछ ।
२२. उपयुक्त स्थानमा शहरी योजना बनाई बस्ती बिकास कार्यक्रम संचालन गर्न प्रदेश सरकार र संघिय सरकार सँग सहकार्य गरिने छ ।

२३. बराहतालको बड्डीचौर लगाएतका बजारउन्मुख बस्तीहरुमाभवन निर्माण मापदण्ड लागु गर्ने कार्यको प्रारम्भ गरिनेछ ।
२४. तरंगा,साजघाट,फिनीकाडा,रानीघाट,पाग्मा,नेलपानी,चेपाइ,विउरेनी,लामाखाली,वत्तिसे,सुकरमालादमार सलैना र ओदालताल जस्ता स्थानहरुमा स्वच्छीक एकिकृत बस्ति विकास गर्न पहल गरिने छ ।
२५. शहर उन्मुख क्षेत्रमा बजार र बस्ती बिकास गर्न रिडुरोड,नाला,ग्रीन पार्क चिल्ड्रेन पार्क लेण्ड फिल्ड साईटको व्यवस्था गरिने छ ।
२६. गाउँपालिकाबाट नक्सापास नगरी भौतिक संरचना तथा घर निर्माण गर्ने र स्वीकृत मापदण्ड विपरित निर्माण कार्य गरिएका संरचनालाई विशेष व्यवस्थासहित कानुनी दायरामा ल्याइ त्यस्ता कार्य गर्नेलाई निरुत्साहित गरिनेछ । गाउँपालिकाले तोकेको सडकको अधिकार क्षेत्रभित्र बनेका संरचना मापदण्ड तयार गरी व्यवस्थित गरिनेछ ।
२७. पूर्वाधार विकाससंग आवद्ध व्यक्तिहरुलाई तालिम संचालन गरी परिक्षण तथा प्रमाणपत्र वितरण गरिनेछ ।
२८. विद्युतको राष्ट्रिय प्रसारण लाईन नजोडिएका वडाहरुमा भरपर्दो विद्युत् सेवाको बिस्तार गर्दै जानका लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
२९. विद्युत सेवाबाट वन्चित यस गाउँपालिकाको वस्तीहरुमा बैकल्पिक ऊर्जाको विकास र बिस्तार गरिने छ
३०. गाउँपालिका बाट प्रदान गरिने सेवा र सुविधाको बारेमा नागरिकहरुलाई जानकारी गराउन नागरिक वडा पत्र,नागरिकको सेवा सुविधाको लागिहेल्पडेस्कको स्थापना, वा नागरिक सहायता कक्ष स्थापनामा जोड दिईनेछ ।
३१. सूचना प्रविधि क्षेत्रको विकासका लागि सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा संलग्न व्यक्ति, सार्वजनिक क्षेत्रका संस्थाहरु, शिक्षण संस्थाहरुलाई प्रोत्साहित गर्दै लगिनेछ। साथै यस क्षेत्रमा लगानीका लागि गैरआवासीय नेपाली तथा प्रदेश, संघ र अन्य संघ संस्थाहरुसंगको साझेदारी अभिवृद्धि गरिनेछ ।
३२. यस गाउँपालिका वडा नं ८ को करियापानी र वडा नं ९ को थारीको डाँडा लगाएत अन्य आवश्यक स्थानहरुमा नमस्तेको टेलिफोन टावर स्थापनाका लागि सम्बन्धित पक्षसंग पहल गरिनेछ ।
३३. स्थानीय एफ एम संचालनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
३४. बराहताल उज्यालो कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
३५. दमार-कुनाथरी, वेलचौर- बड्डीचौर केउरेनी- तरंगामा पक्कीपुलको लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
३६. गाउँपालिकाबाट हुने गरेका विकास निर्माण सम्बन्धि कार्यलाई ब्यवस्थित, प्रभावकारी र पारदर्शि गर्न सम्बन्धित सम्पुर्ण योजनालाई प्याकेज बनाई E-Bidding को माध्यम बाट ठेक्का ब्यवस्थापन गर्ने निति लिईनेछ ।

१. मर्यादित श्रम सहितको रोजगारीको सुनिश्चितको प्रयास गरिने छ । श्रमिकको हक अधिकार र न्यूनतम पारिश्रमिकको प्रत्याभुति गरिने छ । रोजगारी सृजनाको लागि सरकारी तथा निजि प्रतिष्ठानहरु संग सहकार्य गरिने छ ।
२. युवा लक्षित रोजगार अभियान अन्तर्गत आगामी दुइ वर्षमा १ हजार जनाका लागि आन्तरिक रोजगारी सृजना गर्न निजि क्षेत्र संगको सहकार्यमा राष्ट्रिय सिप विकास तथा अध्यक्ष संग रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइने छ ।
३. श्रम बजारको माग अनुसारको सिप युक्त मानव संसाधनको उत्पादन का लागि सरकारी तालिम प्रदायक संस्था तथा राष्ट्रिय प्राविधिक तथा व्यावसायिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठान संगको सहकार्यलाई अघि बढाइने छ ।
४. विभिन्न मुलुक संगको श्रम सम्झौता अनुरूप गन्तव्य मुलुकको बैदेशिक रोजगारीका लागि श्रम अनुमति र पुन श्रम स्वीकृति लगायतको सेवा स्थानियतहवाट उपलब्ध गराइने छ । बैदेशिक रोजगारीबाट सिप सिकेर फर्किएका युवाहरुको सामाजिककरण र सिपको उच्चतम सदुपयोग गरी स्वदेशमै आय आर्जन बृद्धी गर्नका लागि एकिकृत रोजगार रणनीति तयार गरिनेछ ।
५. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम मार्फत कार्य स्थल मा आधारित १०० दिन वरावरको रोजगारी श्रृजना गरिनेछ । मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम मार्फत स्थानिय पुर्वाधार निर्माणमा वेरोजगारहरुलाई सलग्न गराइ न्यूनतम रोजगारीको व्यवस्था मिलाइने छ ।

भूमि व्यवस्था

१. नेपाल सरकारको निती अनुसार मालपोत र नापी सम्बन्धि आधारभूत सेवा स्थानिय तह बाटै एकीकृत रुपमा अघि बढाइने छ । सरकारी सार्वजनिक र सामुदायिक जग्गाको स्रेस्ता बमोजिम विद्युतिय लगत तयार गरिने छ ।
२. भौगोलिक सुचना प्रणालीमा आधारित वैज्ञानिक जग्गा मूल्याङ्कन पद्धतिको विकास गरि जग्गाको खरिद र विक्रिमा हुने मूल्य तथा राजश्वलाई थप व्यवस्थित र प्रविधियुक्त बनाइनेछ । ३. व्यावसायिक कृषि पशुपालन र स्वदेशी कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योगहरुलाई आवश्यक पर्ने जग्गा सरलीकृत रुपमा उपलब्ध गराइनेछ । त्यसरि उपलब्ध गराईएका जग्गाहरु उदेश्य अनुरूप प्रयोग भए नभएको कडाईका साथ अनुगमन गरिने छ । सम्बन्धित सरोकारवालाहरु संगको सहकार्य र समन्वयमा स्थानिय भुउपयोग निती तयार गरि हाल रोकिएको कित्ताकाटको समस्यालाई समाधान गरिनेछ ।
४. उद्योगहरुलाई उपलब्ध गराइने जग्गाको हदबन्दी सिमा निर्धारण गरिनेछ । बाँझो जग्गाको उपयोग र व्यवस्थापनका लागि नितिगत व्यवस्था मिलाइने छ ।
५. राष्ट्रिय भूमि आयोग अन्तर्गत भूमिहिन सुकुम्वासी एवं अव्यवस्थित बसोबासीको समस्या समाधान गर्ने कार्यलाई तिव्रता दिइनेछ ।

सामाजिक बिकास तर्फका निती तथा कार्यक्रमहरु

क. शिक्षा तथा खेलकुद तर्फ

- विद्यालयका बाल बिकास स.का तथा कर्मचारीहरुको साविकको प्रोत्साहन भत्ता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- बराहताल मोडल विद्यालय सञ्चालन गरिने छ ।

- प्रत्येक विद्यालयमा सि सि टि भि क्यामरा जडान गरिने छ ।
- गरिव र जेहेन्दार १८ महिने प्राविधिक शिक्षा (कृषि ,भेटेनरी) अध्ययनका लागि ५० प्रतिशत छुटमा छात्रवृत्तीको व्यवस्थामा विशेष जोड दिइनेछ ।
- विद्यालय स्तरमा शैक्षिक गुणस्तर बृद्धि गर्ने थप क्रियाकलाप जस्तै :गुनासो पेटिका व्यवस्थापन, अनाथ छात्रवृत्ती, जेहेन्दार छात्रवृत्ती ,शैक्षिक सामाग्री सहयोग ,कक्षा कोठा व्यवस्थापन सहयोग आदी संचालन गरिनेछ ।
- विद्यालय संचालन प्रक्रियालाई सुचना प्रविधी मैत्री बनाउन आवश्यक कार्यक्रम सहित प्रेरित गरिनेछ ।
- अभिभावक परिचालन गरी शैक्षिक गुणस्तर बृद्धि गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- शिक्षक तथा कर्मचारीको क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- मातृभाषाका कक्षा संचालन गर्ने विद्यालयलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- सामुदायिक सिकाइ केन्द्रलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
- विद्यालयहरुको भौतिक पुर्वाधार विकास तथा मर्मत सुधारमा जोड दिइनेछ ।
- शिक्षक तथा कर्मचारीहरुको कार्यसम्पादनको आधारमा प्रोत्साहन र दण्डको निति अबलम्बन गरिनेछ ।
- बाल विकास केन्द्रका सहजकर्ताहरुको क्षमता विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरु तथा शैक्षिक अबलोकन भ्रमण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- विद्यालयमा विज्ञान तथा कम्प्युटरल्याब र लाइब्रेरी स्थापना कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ साथै कम्प्युटर शिक्षालाई विशेष जोड दिइनेछ ।
- विद्यालय अनुगमन कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- विद्यालयका महिला शिक्षिका तथा छात्राहरुकालागि सेनेटरी प्याड निर्माण र बितरण कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
- बालविकासलाई उच्च प्राथमिकताका साथ व्यवस्थापन गरिनेछ साथै सिकाइका लागि मन्टेश्वरी विधी लागु गर्न सिकाइ सामाग्रीको व्यवस्थापन गर्ने निति लिइनेछ ।
- समुदायको आवश्यकतालाई मध्यनजर गरी नया बालविकास केन्द्र सञ्चालन गर्न अनुमती प्रदान गरिन्छ।
- खेलकुदको प्रबर्दनको लागि खेलकुद कार्यक्रम संचालन निर्देशिका बनाई व्यवस्थित गरी अधि बढाइनेछ ।
- बराहताल गाउपालिका अर्न्तगतका खेलकुद प्रशिक्षक तयार गरी बराहताल गाउपालिका स्तररिय खेलकुद कार्यक्रमलाई व्यवस्थित गर्दै निरन्तरता दिइनेछ ।
- खेलकुद विकासको लागि आवश्यक बहुउद्देश्यीय रंगाशाला लगायतका आवश्यक पुर्वाधारहरुको तयारी गरिनेछ ।
- विद्यालय गाभ्ने कार्यलाई विशेष प्रोत्साहन दिइनेछ ।
- प्रत्येक विद्यालयमा प्राथमिक उपचारको व्यवस्था गरिनेछ ।
- दलित ,जनजाती तथा लोपोन्मुख जातीका बालबालिकाहरुलाई विद्यालयमा निरन्तरताका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- अनाथ,अपाङ्ग छात्रवृत्ती कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- शिक्षाका साभेदार संथाहरुलाई पनि समाहित गर्दै लगिनेछ ।
- बराहकप खेलकुद कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- एक विद्यालय एक घेराबार सहितको फलफूल बगैचा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- विद्यालय शिक्षालाई प्रविधीमैत्री बनाउन शिक्षक कर्मचारीलाई कम्प्युटर सम्बन्धी क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- विद्यालयको आत्मनिर्भरताको लागि आयआर्जनका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- प्रत्येक मा. वि. लाई प्रविधीमैत्री बनाउन द्रुत गतिको इन्टरनेट सेवा संचालन गर्ने कार्यक्रम ल्याइनेछ । भशियमा क्रमशः अन्य विद्यालयहरुमा पनि विस्तार गरिनेछ ।
- सामुदायिक सिकाइकेन्द्रमा आयआर्जनको लागि सिडमनीको व्यवस्था गरी सचेतनामूलक कार्यक्रमहरु (बृक्षरोपण,लागुऔषध दुर्व्यसनी) सञ्चालन गरिनेछ ।

- विद्यालय मार्फत वृक्षा रोपन र सरसफाइका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- माध्यमिक तहमा अध्ययनरत बालबालिकाहरुको विद्यालय छाड्ने दरलाइ घटाउन आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- विद्यालयमा छात्रालाइ छुट्टै स्नान गृह निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
- बराहताल गाउँपालिका भित्र स्थायी बसोबास भई नेपाल भित्र प्राविधिक बिषय अध्ययन गर्ने बिपन्न एवं जेहेनदार विद्यार्थीलाई छात्रवृती प्रदान गरिने छ ।
- विद्यालय शिक्षक तथा कर्मचारीको तलब भत्तालाई चौमासिक सट्टा मासिक रुपमा प्रदान गरिनेछ ।
- विभिन्न सुचकका आधारमा छनोट हुने उत्कृष्ट विद्यालयलाई पुरस्कृत गरिने छ ।
- गाउँपालिका अध्यक्ष वडा प्रतिनिधि र सम्बन्धित शाखाका र विषय संग सम्बन्धित कर्मचारी प्रत्येक विद्यालयमा अनुगमन गरि विद्यार्थी अभिभावक शिक्षकका आफ्ना व्यक्तिगत पारिवारिक तथा संस्थागत समस्या सुन्ने र यथासिध्द समधान गर्ने उदेश्यले विद्यार्थी संग अध्यक्ष कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- सामुदायिक विद्यालयमा पढ्दै कमाउदै कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- विद्यालय जान छाडेका बालबालिकाहरुलाई प्रोत्साहनका साथ विद्यालय भर्ना कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- सामुदायिक शिकाई केन्द्रमा ई लाईब्रेरि व्यवस्था गरिने छ ।
- सामुदायिक शिकाई केन्द्र मार्फत युवा लक्षित लागुपदार्थ जाड रक्सि धुम्रपान जस्ता कार्य न्युनिकरण गर्न जनचेतनामुलक कार्य संचालन गरिने छ ।
- सामुदायिक शिकाई केन्द्र मार्फत युवा रोजगारी श्रृजना गर्न आवश्यक तयारी कक्षा संचालन गरिने छ ।
- सामुदायिक शिकाई केन्द्रमा युवालाई व्यस्त तथा अध्ययनशिल बनाउन आवश्यक जिवनउपयोगी पाठ्यपुस्तकको व्यवस्था गरिने छ ।
- स्थानिय संस्कृति धार्मिक तथा साँस्कृतिक पूर्वाधारको महत्व झल्काउने गाउँपालिका द्वारा निर्मित स्थानिय पाठ्यपुस्तक मठ मन्दिर तथा गाउँपालिकाको चिनारी वृत्तचित्रलाई प्रचार प्रसार तथा ब्राण्डिङको महत्व बनाईने छ ।
- स्तरिय खेलाडि उत्पादन गरि गाउँपालिकालाई खेलकुद क्षेत्रको चिनारी बनाउने उदेश्य अनुसार विभिन्न वडास्तरिय विद्यालय स्तरिय र पालिका स्तरिय प्रतियोगिताहरु अन्तरवडा खेलकुद प्रतियोगिता अन्तर स्थानिय तह व्याडमिन्टन भलिबल प्रतियोगिता गाउँपालिका स्तरिय शिक्षक खेलकुद अध्यक्ष कप फुटवल प्रतियोगिता राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगितालाई प्राथमिकता साथ संचालन गरिनेछ ।
- बड्ठिचौर खेल मैदानलाई स्तरोन्नती एवं मर्मत सम्भार लाई प्राथमिकता दिईने छ ।

ख. सामाजिक सुरक्षा तथा पंजिकरण तर्फ

१. सामाजिक सुरक्षा भत्ता तथा व्यक्तिगत घटना दर्ताब्यास्थित गर्ने रसामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण प्रणालीमा सहज ल्याउने ।
२. व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी, आधुनिक प्रविधिमा आधारित र जनताको पहुँच तथा सहभागितालाई सुनिश्चित गर्न प्रणालीगत सुधारका कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गरिनेछ ।

३. व्यक्तिगत घटना दर्ता अभियान सञ्चालन गरी व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा

भत्ता वितरण प्रणालीलाई पारदर्शी बनाई लाभग्राहीको पहुँच विस्तार गरिनेछ ।

४. सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यलाई वडा केन्द्रदेखि संचालन गर्नका लागि आवश्यक प्रवन्ध मिलाइनेछ ।

ग. महिला बालबालिका तथा समाज कल्याण तर्फ

१. समतामय समुन्नत समाज निर्माणका लागि गाउँपालिकाबाट संचालित सम्पूर्ण योजना तथा कार्यक्रमहरू लैङ्गिकमैत्री दृष्टिकोणबाट संचालन गरी लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा विशेष प्राथमिकता दिइनेछ ।

२. हरेक वर्ष लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण गरी त्यसबाट देखिएका सबल पक्षहरूको निरन्तरता र कमजोर पक्षहरूलाई कार्ययोजना तयार गरी आगामी वर्षहरूमा सम्वोधन गर्दै लैजाने व्यवस्था मिलाइने छ ।

३. विश्वव्यापी महामारी लगायत अन्य विभिन्न विपद लैगिक हिंसा तथा घरेलु हिंसा जस्ता समस्याबाट पिडित एवं प्रभावित महिला बालबालिका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू ज्येष्ठ नागरिक लगायत जोखिममा परेका नागरिकहरूका लागि जोखिममा परेका नागरिकहरूका लागि मनोसामाजिक परामर्श लगायतको एकिकृत सेवा सहितको पुनर्स्थापना केन्द्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरिने छ ।

साथै यस्ता समस्याबाट पिडित व्यक्तिहरूको लागि लैगिक हिंसा निवारण कोष , आपतकालिन बालउद्धार कोष लगायतका अन्य कोषहरूको समेत व्यवस्था गरिने छ ।

४. महिला सशक्तीकरण, समावेशीकरण र मूलप्रवाहीकरणका लागि महिला आमा समूह सहकारी संस्था परिचालन ,नेतृत्व तथा संस्थागत विकास तालिम र महिला पुरुष समविकास तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।

५. महिला बालबालिका ,ज्येष्ठ नागरिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू लैगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक लगायतका व्यक्ति उपर हुने सबै प्रकारका हिंसा , विभिन्न सामाजिक कुप्रथा, कुसस्कृत र विकृतीहरूको न्यूनिकरणका लागि विभिन्न दिवसिय कार्यक्रम मार्फत सचेतना अभिवृद्धिको अभियान संचालन गरिने छ ।

६. बालबालिकाको सर्वाङ्गिक विकास तथा बाल सहभागिता सिर्जनशिलता अभिवृद्धिका लागि गाउँपालिकाका प्रत्येक वडा बालक्लव, बाल समूह , किशोरकिशोरी समूहजस्ता संस्थाको गठन तथा परिचालनलाई विस्तार गरि बालमैत्री गाउँपालिकाको लागि प्रवन्ध मिलाइने छ ।

७. महिला विकास कार्यक्रमलाई परिमार्जन गरि विगतका असल अभ्यास र उपलब्धीलाई संस्थागत गर्दै महिला समुह द्वारा प्रवर्द्धित सहकारी संस्थाहरूलाई उत्पादनमूलक व्यवसाय तथा स्वरोजगारको क्षेत्रमा परिचालन गरिने छ ।

८. बालबालिका उपर हुने सबै प्रकारका शारीरिक, मानसिक , यौनजन्य दुर्व्यवहार, बालश्रम, बालविवाह , बलत्कार, बेचबिखन जस्ता अपराध विरुद्ध शुन्य सहनशिलताको नीति अवलम्बन गर्दै यस्तो अवस्था बाट पिडित प्रभावित बालबालिका किशोरकिशोरीहरूका लागि मनोसामाजिक परामर्श सेवा तथा आपतकालिन बाल उद्धार कोषको व्यवस्था गरिने छ ।

९. विद्यालयमा बालबालिका तथा किशोरकिशोरी विरुद्ध हुने शारीरिक दण्ड सजाय दुर्व्यवहार र लैङ्गिकतामा आधारित हिंसालाई पूर्ण निरुत्साहित गरी त्यस्तो कार्यलाई दण्डका आधारमा नियन्त्रण गरिने छ ।

१०. ज्येष्ठ नागरिकको सम्मानित र मर्यादित जिवन यापनको लागि पारवारिक र सामाजिक रुपमा ज्येष्ठनागरिकको स्याहार सुसार र हेरचाहका लागि उपयुक्त वातावरण मिलाइने छ ।

११. ज्येष्ठ नागरिकले समाजमा पुर्‍याएको योगदानको आधारमा सम्मान र आदार गरिनेछ ।

१२. विभिन्न हिंसा पिडित, असहाय एकल, विदुर, शारीरिक एवं मानसिक रुपमा कमजोर लगायत जोखिममा परेका ज्येष्ठ नागरीकलाई विभिन्न सेवा सुविधामा विशेष छुट र सहूलियतको व्यवस्थाका साथै आवश्यक परे मनोसामाजिक परामर्श सेवा समेत प्रदान गरिने छ ।

१३. ज्येष्ठ नागरिकको ज्ञान, सिप, र अनुभवलाई उपयोग गर्न अन्तरपुस्ता सीप हस्तान्तरण छलफल र अन्तरक्रिया कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

१४. ज्येष्ठ नागरिकको मनोरञ्जनका लागि ज्येष्ठ नागरिक मिलन केन्द्र, दिवा सेवा केन्द्र, ज्येष्ठ नागरिक सञ्जाल गठनका लागि व्यवस्था मिलाइने छ ।

१५. अपाङ्गता भएका व्यक्ती प्रति गरिने विभिन्न प्रकारका अन्धविश्वास, विभेद र सबै प्रकारका हिंसा नियन्त्रण र निराकरण साथै आवश्यक परेका अपाङ्गता भएका व्यक्तीहरूलाई मनोसामाजिक परामर्श सेवा उपलब्ध गराइने छ ।

१६. अपाङ्गता भएका बालबालिकालाई विद्यालय भर्नामा प्राथमिकता र शिक्षण सिकाई पद्धती तथा पाठ्यक्रम अपाङ्गमैत्री बनाई सबै अपाङ्गता भएका बालबालिकाको पहुच वृद्धि गरिनेछ ।

१७. अपाङ्गता भएका व्यक्तीहरूको दैनिक जीवनयापन सहज बनाउन प्रत्येक वडामा सहायक सामग्रीको वितरणको व्यवस्था मिलाई उनीहरूको आगमनलाई सरल र व्यवस्थित बनाइने छ ।

१८. बिहे होईन बड्न देऊ मेलापात होईन पढ्न देउ वाल विवाह र बहु विवाह न्युनिकरण सम्बन्धि र बालबालिका सचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

१९. एकल महिलालाई आयआर्जनमा जोड्न उपाध्यक्ष आयआर्जन कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

२०. दलित तथा समाजमा पछाडि परेका समुदायलाई आयआर्जनमा जोड्न अध्यक्ष आयआर्जन कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

२१. जातिय विभेद निर्मुलीकरण गर्ने उदेश्यले आयोजित सचेतनामुलक कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै विभेद उन्मुलनमा लागेका अधिकारकर्मी तथा संघसंस्थालाई प्रोत्साहन गरिने छ । बिध्यालय तथा क्लव स्तरमा सचेतनामुलक र कलात्मक कार्यक्रम आयोजना तथा उत्कृष्टलाई प्रोत्साहन तथा पुरुस्कारको व्यवस्था गरिने छ ।

२२. समाजका निर्णायक क्षेत्रमा महिलाको सहभागीतालाई सुनिश्चिततालाई बढाउदै लगिने छ

२३. लभित वर्गलाई सिप विकास रोजगार र आर्य आर्जनमा विद्ध गर्ने निति ल्याईने छ ।

२४. अपाङ्गता भएका व्यक्तीहरूलाई जिवन आयनमा सहजिकरण गर्न साहायता सामाग्रीहरूको व्यवस्था गरिने छ ।

च. स्वास्थ्य तर्फ

गाउँपालिकाको विशिष्टकृत भौगोलिक तथा स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी समस्या र चुनौतिलाई सम्बोधन गर्दै नागरिकहरू लाई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न गाउँपालिकाले देहायका नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१. सबै नागरिकलाई विभिन्न किसिमको सरुवा रोग तथा कोभिड-१९ बाट सुरक्षित राख्न जनस्तरमा खोप तथा परामर्स कार्यलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

२. स्वास्थ्य क्षेत्रको दिगो विकासका लागि आवश्यक वित्तिय श्रोत तथा गाउँपालिका स्तरिय विशेष कोष जस्तै स्वास्थ्य सेवा विकास कोष र आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा कोषको स्थापना गरी संचालन ल्याइनेछ ।

४. गाउँपालिका स्तरिय स्वास्थ्य सेवा व्यवस्थापन समिति, स्वास्थ्य अनुगमन तथा गुणस्तर सुनिश्चितता उप समिति र स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समितिहरूको व्यवस्थापकीय क्षमतामा अभिवृद्धिगरी स्वास्थ्य संस्थाको व्यवस्थापन सुदृढगरिनेछ ।

५. आधारभूत स्वास्थ्य सेवानिःशुल्क रुपमा उपलब्ध गराउन स्वास्थ्य संस्थामा तोकिएका औषधिको नियमित आपूर्ति गरी बिरामीको संख्यातथा रोगको आधारमा औषधिको माग आपूर्ति सन्तुलन गरिनेछ ।

६. महिला, बालबालिका, किशोरकिशोरी, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, अशक्त, जेष्ठ नागरिक, आर्थिक सामाजिक र शैक्षिक रूपमा विपन्नवर्ग र अन्य लक्षित समुहहरूकालागि विशेष सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ ।
७. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका वडा तथा पहुँच बाहिरका बस्तीहरूमा निःशुल्क घुम्ती स्वास्थ्य शिविर संचालन गरी विशेषज्ञ सेवा बस्ती स्तरबाट पुर्याउनेछ ।
८. गाउँपालिका उपाध्यक्ष संग महिला तथा बालबालिका पोषण कोसेली कार्यक्रम संचालन गरी पोषण स्थितिमा सुधार गरिने छ ।
९. बराहताल गाउँपालिका भित्रका गर्भवति आमाहरूलाई बर्थिङ सेन्टरमा सुरक्षित सुत्केरी सेवा लिन आउदालागने एम्बुलेन्स यातायात खर्चमा ५०% भाडा छुटको व्यवस्थागरिने छ ।
१०. सुत्केरी आमालाई घर दैलो सुत्केरी जाच सेवा संचालनगरिने छ ।
११. सरकारी अस्पताल संगको सहकार्यमा सरकारी अस्पतालमा सुत्केरी हुने आमाहरूलाई नियमानुसार २ पटक सम्मको अल्ट्रासाउन्ड जाँचका लागि आवश्यक सुविधा उपलब्ध गराइने छ ।
१२. विभिन्न महामारी र प्रकोप नियन्त्रणका लागि गाउँपालिका भित्रका रणनीतिक स्थानहरूमा आकस्मिक स्वास्थ्य अवस्थामा आवश्यक पर्ने औषधी, उपकरण तथाअन्य सामग्रीको जगेडा (Buffer Stock)को व्यवस्थागरिनेछ ।
१३. आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाप्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी तथा कर्मचारीहरूलाई थप सुविधा प्रदान गरिनेछ ।
१४. गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका ६० वर्ष माथिका ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई आधारभूत तथ निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा घरैमा गई प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिनेछ । प्रत्येक वडामा आखाँ सम्बन्धी स्वास्थ्य शिविर संचालन गरी मोतिबिन्दु पत्ता लागेका ज्येष्ठ नागरिक लाई निशुल्क सल्यक्रियाको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१५. स्वास्थ्य सेवाको न्यूनतम गुणस्तर कायम गर्न सबै स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यक स्वास्थ्य उपकरण, फर्निचर , पानी, शौचालय, फोहर विसर्जनको व्यवस्था गरिनेछ ।
१६. आमा र नवजात शिशुको स्वास्थ्यमा सुधार ल्याउनआधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र र सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई प्रसुति केन्द्रमा (Birthing Center)को विस्तार गर्न विशेष पहलगरिनेछ ।
१७. स्वास्थ्य सेवामा अधिकतम उपयोग र सहभागिता बृद्धि गर्न सेवाग्राहीको व्यवहार परिवर्तन कालागि चेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
१८. स्वास्थ्य सुचना प्रणालीलाई थप सुदृढीकरण गरी तथ्यमा आधारित योजना तर्जुमा गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यन्वयन गरिनेछ ।
१९. स्वास्थ्य कार्यक्रमको नियमित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र नियमन गर्ने संयन्त्रको विकास गरी लागु गरिने छ ।
२०. गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवाको सुनिश्चितता र स्वास्थ्य सुशासन कायम गर्नको लागी कम्तिमा बर्षमा एक पटक सामाजिक लेखापरिक्षण सबै स्वास्थ्य संस्थाबाट गराइनेछ ।
२१. महिलाहरूको सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्यको अवस्थ विश्लेषण गरी अवश्यकता अनुसार महिला केन्द्रित कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
२२. गर्भवति र २ बर्ष मूनीका बच्चाका आमाहरूको पोषणको स्थिति सुधार गर्न पोषण केन्द्रित विशेष कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ ।
२३. स्वास्थ्य संस्थामा जन्मिने बच्चाहरूलाई अनिवार्य रूपमाजन्म प्रमाण पत्र उपलब्ध गराई पञ्जिकरण विधिसंग जोडिनेछ ।
२४. खोप एवं पोषण बृद्धि अनुगमनव्यवस्थित रूपमा संचालन गरिनेछ ।
२५. पिछडिएको वर्ग तथा समुदायका दलित, जनजाति, महिला बालबालिका हरुको निःशुल्क तथा आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको सुनिश्चितता गर्न सामाजिक परिचालन, सचेतना तथा प्रोत्साहन कार्यक्रमको व्यवस्था गरिनेछ ।
२६. प्रभावकारी स्वास्थ्य सेवा प्रवर्धनका लागि नमुनागाउँ, नमुना वडा, नमुना स्वास्थ्य संस्था, अभियान शुरुगारि क्रमबद्ध रूपमा विस्तार गरिने छ ।

२७. सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ तथा आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा Internet को पहुँचविस्तार गरि स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट नै Online reporting लाई बिस्तार तथा नियमित गरिनेछ। स्वास्थ्य सेवाको अभिलेख तथा प्रतिवेदनलाई व्यवस्थित तथ्यपरक र समयबद्ध गर्न विधुतिय स्वास्थ्य सुचना प्रणालीको सुदृढिकरण साथै त्रैमासिक समिक्षा कार्यक्रम संचालन गरिने छ।
२८. विधालय स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम संचालन गरिने छ।
२९. स्वास्थ्य आमा समूह सुदृढीकरण कार्यक्रमका साथै सामुदायिक महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरूको ज्ञान सिप तथा क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
३०. क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रमका लागि विभिन्न किसिमका क्रियाकलापहरू संचालन गरिने छ।
३१. मानसिक स्वास्थ्य समस्या भएका व्यक्ति, मनोसामाजिक अपाडता भएका व्यक्तिहरूलाई आधारभूत स्वास्थ्य सेवासहज सुलभ र समान पहुँच सुनिश्चित गरिने छ र त्यसका लागि आवश्यक स्प्रेत साधन र जनशक्तिको व्यवस्थापन गरिने छ।
३२. स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई सवैको पहुँचमा ल्याइने छ जसको कारण उपचार खर्चमा कमी आउने छ।
३३. वर्थिङ सेन्टरहरूमा आमा घर स्थापना गर्न पहल गरिने छ।
३४. पालिकामा एम्बुलेन्स संचालनका लागि आवश्यक कामको थालनी गरीने छ।
३५. बराहताल गाउँपालिका का नागरिकहरूलाई विशेषज्ञ स्वास्थ्य सेवाका लागि १५ शैयाको अस्पताल लाई प्रमुख प्राथमिकता राखि समयमा नै निर्माण कार्य गरिने छ।
३६. जेष्ठ नागरिकलाई घरदैलोमा नै गएर स्वास्थ्य परिक्षण गरि जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य स्याहार कार्यक्रमलाई संचालन गरिने छ।
३७. स्वास्थ्य संस्थाहरूमा सेवा लिन नसकेका तथा नसक्ने समुदायलाई गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवा पुर्याउने उदेश्यले प्रत्येक महिना संचालित गाउँघर क्लिनिकलाई निरन्तरता दिईनेछ।
३८. गर्भवती लक्षित मेडिकल मोवाईल प्रविधिलाई निरन्तरता दिदै नियमित गर्भ जाँचको निम्ति ग्रामिण अल्ट्रासाउण्ड प्रविधिलाई निरन्तरता गरिनेछ।
३९. मातृ तथा नवशिशु मृत्युदरलाई न्यूनिकरण गर्ने उदेश्यले आमा सुरक्षा गर्भवती उत्प्रेरणा सेवा न्यानो झोला र निशुल्क गर्भपतन कार्यक्रमलाई प्राथमिकता साथ संचालन गरिनेछ।
४०. पोषण संवेदनशिल क्षेत्रका कार्यक्रमहरूलाई संचालन गरिनेछ।
४१. नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रको लागि आवश्यक कार्यालय संचालन र औषधि खरिद गरि सेवा ग्राहीलाई निशुल्क औषधि उपचार गर्नको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिने छ।
४२. स्थानिय जडिबुटि पहिचान उपयोग बजारिकरणका लागि जडिबुटि खेती गर्न अगुवा कृषकहरूलाई प्रोत्साहन गरिने छ।
४३. बराहताल गाउँपालिका स्वस्थ समुन्नत गाउँपालिका रूपान्तरण बनाउनको लागि सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूसँग सहकार्य गर्दै स्वास्थ्य प्रवर्धनात्मक निरोधात्मक तथा उपचारात्मक कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ।

खानेपानी तथा सरसफाई (सुरक्षित खानेपानीमा पहुँचता तथा पूर्ण सरसफाई)

- १) गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका सामुदायिक विद्यालय, सार्वजनिक स्थल, पानीका मुहान क्षेत्र आदिमा प्लाष्टिकका भोला, कप जस्ता प्लाष्टिक जन्य फोहोरहरू क्रमश निषेधित गरिदै लगिनेछ।

- २) बड्डीचौर बजार क्षेत्रलाई हरियाली सहित सफा र स्वच्छ राख्न वृक्षारोपण र फोहर विसर्जनको उचित व्यवस्थापन गर्दै ढल निकासलाई व्यवस्थित बनाउन जोड गरिनेछ ।
- ३) दर्ता भएका र दर्ता हुन आउने खानेपानी योजनामा खानेपानी सुरक्षा योजना लागु गर्ने गरी सुरक्षित खानेपानी उपलब्ध गराउनमा जोड दिइनेछ ।
- ४) नयाँ खानेपानी योजनालाई दीगो व्यवस्थापनको कार्यक्रममा जोड दिइनेछ ।
- ५) खानेपानी योजनाका प्लम्बर वा हेरालुको क्षमता विकासको कार्यक्रमलाई जोड दिइनेछ ।
- ६) समुदाय स्तरमा तथा उपभोक्ता समितिलाई पुर्ण सरसफाई कार्यक्रममा जोड दिई पूर्ण सरसफाई वडा निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
- ७) खानेपानीका स्रोत तथा मुहानको संरक्षण र वृक्षारोपणको कार्यक्रममा जोड दिइनेछ ।
- ८) गाउँपालिकामा भएका खानेपानीका मुहान तथा सस्था दर्ता कार्यक्रममा जोड दिइनेछ ।
- ९) नमुना खानेपानी आयोजना सञ्चालन भएको ठाउँका उपभोक्ता समितिहरूलाई र खानेपानी सुरक्षा योजनाको समितिहरूलाई अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था गरिनेछ ।
१०. गाउँपालिका वाट नियमितरूपमा गरिने सबै वडाका खानेपानीको मर्मत सुधार कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

१. विपद् व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन विपद् व्यवस्थापन कोषको रकममा वृद्धि गरिनेछ । सङ्घ, प्रदेश एवम् अन्तर स्थानीय तहको तर्फात्बाट गैर सरकारी सङ्घ संस्थाबीच समन्वय गरिनेछ ।
२. तालिमको सहभागितामा वन तथा जैविक विविधताको दीगो संरक्षण गर्दै वन पैदावारको उचित सदुपयोग र व्यवस्थापन गरिनेछ । वनमा भूमि खाली नराखिने नीति लिइनेछ ।
३. थुलागाँस गाउँपालिकालाई हरित गाउँपालिकाका रूपमा विकास गर्न वन कार्यालय संग समन्वय गरी जंगल संरक्षण कार्य अगाडि बढाइनेछ ।
४. गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका सामुदायिक विद्यालय, कार्यालय, सार्वजनिक स्थल पानीका मुहान क्षेत्र आदिमा प्लाष्टिकका झोला, कचरा जम्मा प्लाष्टिक जन्य फोहोरहरू क्रमशः निषेधित गरिनेछ ।
५. बड्डीचौर बजार क्षेत्रलाई हरियाली सहित सफा र स्वच्छ राख्न वृक्षारोपण र फोहर विसर्जनको उचित व्यवस्थापन गर्दै ढल निकासलाई व्यवस्थित गरिने छ ।
६. गाउँपालिकामा क्षेत्रमा आश्रय लिइ रहेका बाढी पिडितहरूलाई प्रदेश सरकारसंग सहकार्य आवास व्यवस्थापन गरिनेछ ।
७. गाउँपालिकाका जोखिमयुक्त स्थानहरूको पहिचान गरी विपद् सम्बन्धी सचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
८. वनजंगलमा आगलागी र चोरी शिकार नियन्त्रणको लागि सम्बन्धित निकायसंग सहकार्य गरी जनचेतनामुलक कार्यक्रम गरिनेछ ।
९. जोखिमयुक्त स्थानमा तटबन्ध गर्न गाउँपालिकाको स्रोत आधारले सम्पन्न गर्न नसकिने खालका ठुला तटबन्धन लगाएतका वन विभिन्न संघ, संस्था, प्रदेश सरकार र संघिय सरकार संग सहकार्य गरिने छ ।
१०. थुलागाँस गाउँपालिका भित्र रहेका सामुदायिक वनको पूर्वाधार तथा संस्थागत विकास गरि क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।

११. बराहताल गाउँपालिका भित्र रहेका सामुदायिक वनबाट प्राप्त हुने राजस्वको नियम अनुसारको रकम गाउँपालिकामा बुझाउने व्यवस्था गरिनेछ ।
१२. पर्यटन क्षेत्र विकासका लागि बराहतालमा अवस्थित भेरी नदिमा सम्भावित क्षेत्र अनुगमन गरि वोटिङ संचालन गरिने छ ।
१३. सफा सुन्दर र पलाष्टिक रहित गाउँपालिका बनाउने तिर उन्मुख गरिनेछ ।
१४. बजार भित्रको कुइने र नकुइने फोहोर छुट्याइ पालिकाले तोकेको क्षेत्रमा मात्र फोहोर फाल्न पाईने छ ।
१५. होम स्टे संचालनमा प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१६. विपदको कारणले भएको क्षतिको लागी घटनाको प्रकृती हेरी राहत उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरिने छ ।
१७. विपद तथा जोखिम न्यूनिकरणका लागी विमा कार्यक्रमलाई संचालन गरिने छ
१८. गाउँपालिका भित्र रहेका पहिरो जोखिम क्षेत्रमा बायोइन्जिनियरिङको रूपमा घास खेति गर्न प्रोत्साहन गरिने छ ।
१९. कृषि पर्यटनको अथाह सम्भावन बोकेको गाउँपालिकालाई कृषि वन वातावरण तथा जैविक विविधताको अध्ययन अनुसन्धान गर्ने थलोको रूपमा विकास गरिने छ ।
२०. बराहताल गाउँपालिकाको नामाकरण भएको बराहताल लाई पर्यटकिय क्षेत्रको रूपमा प्रवर्द्धन प्रचार प्रसार तथा पर्यटकिय विकासको रूपमा अगाडि बढाईने छ ।

जलवायु परिवर्तन निति

- जलवायुमैत्री कृषि प्रणाली अवलम्बन गरी खाद्य सुरक्षा, पोषण तथा जीविकोपार्जनमा सुधार गरिनेछ ।
- जलवायु उत्थानशील पारिस्थितिकीय प्रणालीको विकास गरी दिगो वातावरणीय सेवाहरूको सुनिश्चितता गरिनेछ । वैज्ञानिक जलवायु व्यवस्थापन योजनाहरू निर्माण गरि लागु गरिनेछ ।
- अन्तरपालिका समन्वय गरि जलाधार क्षेत्रहरूको पहिचान तथा संरक्षणगरिनेछ । जलस्रोतको बहुउपयोग, न्यून कार्बन उर्जा उत्पादनलाई प्रवर्द्धन गर्दै उर्जा सुरक्षाको सुनिश्चितता गरिनेछ ।
- सुरक्षित, दिगो र उत्थानशील बसोवास र पूर्वाधार विकास गरी जलवायुमैत्री शहर गांउ निर्माण गरिनेछ ।
- भरपर्दो दिगो र न्यून प्रविधियुक्त उद्योग तथा यातायात र भौतिक पूर्वाधार विकास गरी जलवायु उत्थानशील आर्थिक विकासको अवलम्बन गरिनेछ । भौतिक पूर्वाधार विकासका लागी प्रकृतिमा आधारित समाधानलाई अवलम्बन गरिनेछ ।
- पर्यटन क्षेत्रलाई जलवायुमैत्री बनाउदै महत्वपूर्ण प्राकृतिक, सांस्कृतिक र सामाजिक सम्पदाहरूको संरक्षण र विकास गरिनेछ ।
- जलवायुजन्य प्रकोपबाट मानव स्वास्थ्यमा पर्ने प्रतिकूल प्रभावलाई न्यूनिकरण गर्दै स्वस्थ जीवनयापनको वातावरण तयार गरिनेछ ।
- जलवायुजन्य प्रकोपहरूबाट व्यक्तिको जीवन तथा सम्पति, स्वास्थ्य, जीविकोपार्जन, भौतिक पूर्वाधार र सांस्कृतिक एवं वातावरणीय सम्पदामा हुने क्षतिको न्यूनिकरण गरिनेछ । विपद पूर्व सूचना प्रणालीलाई स्थानीयकरण गरि जनधनको क्षतिलाई न्यूनिकरण गर्न पहल गरिनेछ ।
- जलवायु सम्बद्ध नीति निर्माण, संस्थागत संरचना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सुशासन र लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई मूलप्रवाहीकरण गर्दै जीविकोपार्जनमा सहजीकरण गरिनेछ ।
- जलवायु परिवर्तनको प्रभाव र जोखिम सम्बन्धमा जनचेतना अभिवृद्धि गर्दै न्यूनिकरण तथा अनुकूलनका उपायहरू अवलम्बन गर्न स्थानिय समुदाय लगायत सबै सरोकारवालाहरूको क्षमता विकास गरिनेछ ।
- जलवायु परिवर्तनसंग सम्बन्धित अध्ययन, अनुसन्धान एवम् प्रविधि विकास र प्रसारलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । तथ्यपरक योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन पहल गरिनेछ ।

- जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी नीतिहरूको कार्यान्वयनका लागि राष्ट्रिय स्रोतको पहिचान गर्नुका साथै यस सम्बन्धी द्विपक्षीय, बहुपक्षीय तथा अन्तराष्ट्रिय वित्तिय स्रोतमा पहुँच बढाई सबै स्रोतको न्यायोचित रूपमा परिचालन गरिनेछ ।
- प्रादेशिक अनुकूलन योजना तथा स्थानीय अनुकूलन योजनाहरू निर्माण गर्नको लागि सहजिकरण तथा कार्यान्वयनको लागि पहल गरिनेछ । निर्माण गरिएका योजनाहरूलाई मूलाप्रवाहिकरण गर्नको लागि स्थानीय सरकारको आवधिक योजनाहरूमा समावेश गर्न पहल गरिनेछ । प्रदेश स्तरमा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन गर्नको लागि परिकल्पना गरिएको तथा गठन भएका विभिन्न परिषद, समन्वय समिति, निर्देशक तथा कार्यकारिणी समितिहरूको निर्माण तथा नियमित बैठकको लागि पहल गरिनेछ ।

संस्थागत क्षमता तथा सुशासन संग सम्बन्धी नीति

वित्तिय अनुशासन तर्फ

१. दरबन्दी अनुसार एवम प्रस्तावित O&M Survey अनुसार जनशक्ती व्यवस्थापन गरिनेछ ।
२. भुक्तानी प्रणाली लाइ सरलीकरण, सहजीकरण गर्न: वडा सचिव, प्राविधिक र उपभोक्ता समितिलाइ लेखाकन सम्बन्धी अनुशिक्षण कार्यक्रम संचालन गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
३. कर्मचारीलाइ प्रोत्साहन कार्यक्रम :कामको चापको कारण नियमित कार्यालय समयमा मात्र नभइ अतिरिक्त समय बिहान साँझ सार्वजनिक बिदाको समयमा समेत कार्य गर्नु पर्ने भएकाले श्रमको मुल्य अनुसार आन्तरिक श्रोत बाट व्यहोर्ने गरी प्रोत्साहनको व्यवस्था गरीनेछ ।
४. बजेट विनियोजन सम्बन्धमा सीमा :सानो रकमका टुके आयोजना धेरै हुँदा आयोजनको प्रभावकारिता तथा कार्यान्वयनमा चुनौती सृजना हुने हुँदा कम्तीमा रु. ५००,००० ।सम्मका आयोजनामा बजेट विनियोजन गरी थोरै गुणस्तरिय आयोजना निर्धारण गरिनेछ ।
५. कार्यक्रम बितरणमुखी भन्दा उत्पादनमुलक एव रोजगारमुलक आयोजना छनोट गरिनेछ ।
६. आन्तरिक श्रोत अभिवृद्धि गर्न गाउँपालिका अधिकार क्षेत्र भित्र राजश्वको दायरा बिस्तार तथा कर प्रणालीमा समसामयिक सुधार गरिनेछ ।
७. वित्तिय उतर्दायित्व आर्थिक अनुशासन पालना गर्ने गरी सबै भुक्तानी लिने सेवाग्राहीहरू लाइ जनचेतनाजागरण संचालन गरिनेछ ।
८. बेरुजु फछ्यौट सम्परिक्षण तथा बिगतमा भएका पेशिक बेरुजु तथा अन्य बेरुजुहरू समयमा नै फछ्यौट गर्ने गरी कार्ययोजना तयार गर्नु पर्ने । साथै आगामी दिनमा बेरुजु फछ्यौट नगर्ने कर्मचारी फर्म तथा सस्थाहरूलाइ कारवाही प्रक्रिया अगाडी बढाईनेछ ।
९. सार्वजनिक खर्चलाई नियमितता मितव्ययता, कार्यक्षमता, प्रभावकारी र औचित्यतताका आधारमा व्यवस्थित गरिनेछ ।
१०. आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई थप व्यवस्थित गराईनेछ ।
११. बार्षिक खरिद गुरुयोजना तयारी गरी खरिद प्रकृया लाइ व्यवस्थित बनाईनेछ ।
१२. गाउँपालिका चालू तर्फका बजेट शिर्षक अनुसारको प्रस्तावित राजश्व बाँडफाँडबाट र आन्तरिक आय बाट व्यहोर्ने गरी चालू खर्च शिर्षकको बजेट सलग्न गरी पेश गरिनेछ ।
१३. सेवा ग्राहिहरूलाई सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने समयको सिमा तोकि तोकिएको समयमा सेवा प्रदान गरिनेछ ।
१४. गाउँपालिका तथा सबै वडा कार्यालयहरूको अभिलेख व्यवस्थापन गर्न बिद्युतिय अभिलेख व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१५. आर्थिक बर्ष सकिएको एक महिनामा गरिएका सम्पूर्ण कामहरूको बार्षिक समिक्षा गरिनेछ ।
१६. टोल बिकास संस्थाहरूको गठन गरि समुदायको बिकास कार्यमा त्यस्ता संस्थाहरूलाई सक्रिय गराईनेछ ।

१७. पालिका भित्रका सम्पूर्ण सि सि क्यामरा जडान गरि त्यसको प्रत्यक्ष अनुगमन तथा नियन्त्रण कार्यपालिकाले गर्नेछ ।

१८. भुक्तानी प्रणालीलाई सहजता ल्याउन यहाँ आ.व. देखि पूर्ण रूपमा विद्युतीय भुक्तानी (EFT) लागु गरिनेछ ।

सूचना तथा संचार तर्फ

१. गाउँपालिका बाट प्रदान गरिने सेवा र सुविधाको बारेमा नागरिकहरूलाई जानकारी गराउन नागरिक बडा पत्र, योजना किताव प्रकाशित र नागरिकको सेवा सुविधाको लागिहेल्पडेस्कको स्थापना, वा नागरिक सहायता कक्ष स्थापनामा जोड दिईनेछ ।
२. सूचना प्रविधिमा विशेषतः महिला, दलित, जनजाती, विपन्न वर्ग, अपाङ्ग एवम् ग्रामीण तथा विकट क्षेत्रका अन्य समुदाय समेतको पहुँच बढाउन विशेष अवसरहरू उपलब्ध गराइनेछ ।
३. गाउँपालिकाविभिन्न गतिविधिहरूलाई डिजिटलाईजेसन गरिनेछ ।
४. व्यक्तिगत घटनादस्ता तथा सामाजिक सुरक्षा व्यवस्थापन सूचना प्रणालीलाई वडा स्तरबाट अनलाईन माध्यमबाट कार्यन्वयनमा ल्याइनेछ र उक्त प्रणाली प्रयोगका लागि वडा सचिवहरूलाई आवश्यक तालिम संचालन गरिनेछ ।
५. सूचना प्रविधि क्षेत्रलाई प्रोत्साहित गर्नको लागि प्रत्येक शाखामा Extension फोनलाईन सेवाको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६. गाउँपालिकाका सम्पूर्ण किसिमका सिफारिस अनलाईन मार्फत गर्ने व्यवस्था गरिने छ ।
७. गाउँपालिकाको प्रशासनीय कार्यलाई छिटो छरितो र प्रविधि मैत्री बनाउन विभिन्न शाखामा Technology विस्तार गरिनेछ ।
८. गाउँपालिकाको प्रत्येक वडाहरूमा दुई वडा ईन्टरनेट सेवा संचालनमा ल्याई वडाका सबै कार्य अनलाईन मार्फत गरिनेछ ।
९. सूचना प्रविधिको माध्यमबाट ज्ञानमा आधारित उद्योगहरूको स्थापना गरी रोजगारीमा अभिवृद्धि गरिनेछ ।
१०. सूचना प्रविधि क्षेत्रको विकासका लागि सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा संलग्न व्यक्ति, सार्वजनिक क्षेत्रका संस्थाहरू, शिक्षण संस्थाहरूलाई प्रोत्साहित गर्दै लगिनेछ । साथै गैरआवासीय नेपाली तथा प्रदेश, संघ र अन्य संघ संस्थाहरूसंगको साझेदारी अभिवृद्धि गरिनेछ ।
११. सूचना प्रविधि विकासका लागि आवश्यक पर्ने विभिन्न प्रकारका डिजिटल सामग्री को पूर्ण रूपमा व्यवस्था गरिने छ ।
१२. गाउँपालिकाले प्रकाशित गर्ने पत्रिकाको लागि E-टेन्डर मार्फत गर्ने व्यवस्था गर्न गरिने छ ।
१३. गाउँपालिकाको लागि आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण सफ्टवेयर लाई खरिद तथा नविकरण गरिने छ ।

सभाका अध्यक्षज्यू,

सभाका सदस्यज्यूहरू,

८. विश्वव्यापीरूपमा फैलिएको कोभिड-१९ महामारीबाट थलिएर माथि उठन लागेको अर्थतन्त्र पुनः युकेन युद्ध र सोबाट विश्व आपूर्ति श्रृंखलामा आएको संकुचनले नेपाललाई समेत प्रभाव पारेकोछ । यसबाट संघीय सरकारको राजस्व परिचालनमा प्रभाव पर्ने गै स्थानीय तहले पाउनु पर्ने वित्तीय हस्तारणमा नकारात्मक असर पुगेकोछ ।

नेपालले जनसांख्यिक लाभ लिदै अल्प विकसित मुलुकबाट विकासशील मुलुकको श्रेणीमा उक्लिनै लाग्दा हरेक दिन २ देखि ३ हजार युवाहरू रोजगारीको खोजीमा नेपाल छोडेर विदेशिनु पर्ने अवस्थाले हामी सबैलाई गम्भीर बनाएकोछ । उब्जाउ खेत वारी बाँझो हुन पुगेकाछन । यस सन्दर्भमा युवालाई देशभित्रै रोजगारीको अवसर सृजना गर्ने र गाउँघरको वसाइलाई आकर्षक बनाउने चुनौती हामी सबैको साझा मुद्दा हुन पुगेकोछ ।

९. यस विशिष्ट परिस्थितिमा हामीले हाम्रो अर्थतन्त्रलाई पुनर्उत्थानशील क्रियाकलापमार्फत अगाडी बढाउँदै तिब्र र दिगो आर्थिक विकास गरी समृद्ध नेपाल सुखी नेपालीको मुल लक्ष्य हासील गर्नु परेको छ । यसका लागि हाम्रो गाउँपालिकामा स्थानीय आर्थिक विकासका कार्यक्रमलाई विशेष जोड दिनु पर्ने अवस्था सृजना भएकोछ ।

१०. सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाइ सुशासनको अनुभूति जनमानसमा ल्याउन गाउँपालिकाको क्षमता विकास गर्न समेत अपरिहार्यछ । यसका लागि त्रिचुनीय सुशासन प्रणालीलाई सेवा प्रभावमा व्यापक र प्रभावकारी बनाउनु पर्ने अवस्था देखिन्छ ।

अव म यस गाउँपालिकाको समग्र बजेटको बारेमा प्रस्तुत गर्न गइरहेको छु ।

११. आगामी आर्थिक वर्षको निति कार्यक्रम र बजेट तर्जुमा गर्दा मैले यो वर्ष सम्म हाँसिल भएका उपलब्धिहरू संस्थागत गर्दै जनप्रतिनिधिमूलक लोकतान्त्रिक पद्धतिबाट नेपाली नागरिकले खोजेको सेवा, चाहेको विकास र परिकल्पना गरेको समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने प्रणालीबाट निर्देशित हुँदै समाजवाद उन्मुख उदीयमान गाउँपालिकाको रूपमा स्थापित गर्न यो बजेट केन्द्रित गरेको छु ।

१२. बजेट तर्जुमा गर्दा मैले मूलतः नेपालको संविधान रकानूनहरू, नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारको नीति, कार्यक्रम तथा बजेट वक्तव्य, विनियोजन विधेयक, २०८० को सिद्धान्त र प्राथमिकता, निर्मित विविध कानूनहरू, गाउँकार्यपालिकाका निर्णयहरू तथा दीगो विकास लक्ष्यलाई मुख्य आधार बनाएको छु । साथै, विभिन्न क्षेत्रका सरोकारवालाबाट प्राप्त हुन आएका महत्वपूर्ण सुझावलाई समेत बजेट निर्माण गर्दा विशेष ध्यान दिएको छु ।

१३. स्थानीय सरकारको आन्तरिक स्रोत, नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारबाट हस्तान्तरित अनुदान तथा राजस्व बाँडफाँडलाई मुल आधार मानेर यो बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरेको छु । साथै, यस बजेटमा गाउँपालिकाको आफ्नो क्षेत्राधिकारभित्र कर तथा गैर कर राजस्व परिचालन र व्यवस्थापनलाई प्राथमिकतामा राखेको छु ।

१४. अनुत्पादक तथा अनावश्यक खर्च घटाउने, पुँजीगत बजेटको अंश बढाउने र चालु खर्चमा मितव्ययिता ल्याउने गरी बजेट प्रस्ताव गरेको छु । साथै कार्यक्रमको छनौट, साधन स्रोतको बाँडफाँड र विनियोजनमा देखिने दोहोरोपनलाई न्यूनीकरण गर्न प्रशासनिक तथा प्राविधिक क्षमता, स्रोत तथा विनियोजनका बीचमा सन्तुलन कायम हुने गरी स्रोत व्यवस्थापन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

१५. यस गाउँपालिकाको स्थायी केन्द्र निर्धारण भइसकेकाले गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन निर्माण साझेदारीका लागि बजेटको व्यवस्था गरेको छु साथै विगतको बर्ष जस्तै अध्यक्ष संग आय आर्जन कार्यक्रम र महिला संग उपाध्यक्ष कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु ।

सभाका अध्यक्षज्यू,

सभाका सदस्यज्यूहरू,

१६. अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/०८१को बजेटका उद्देश्य तथा प्राथमिकता प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु । बजेटका उद्देश्यहरू निम्न अनुसार रहेका छन् ।

- कृषि शिक्षा र स्वास्थ्यमा लगानी गरी उत्पादनमा बृद्धि गर्ने, गुनस्तरीय शिक्षा प्रदान गरी शैक्षिक क्षेत्रमा आमूल परिवर्तन गर्ने, जन नागरीकहरूको स्वास्थ्य उपचारमा सहयोग गर्दै सबै बराहताल बासीको स्वास्थ्यमा पौँच बढाउने ।
- विद्यालय भवन, वडा तथा गाउँपालिका भवन, सामुदायिक भवन, स्वास्थ्य संस्थाहरूको भवन, आमा समुहका भवन, सामुदायिक भवन तथा अन्य भवनहरूको निर्माण गर्ने ।
- सिंचाइ नपुगेका जग्गाहरूमा सिंचाइको सुविधा पुर्याई स्थानीय उत्पादनमा बृद्धि गर्ने
- खानेपानी नपुगेका वडाहरूमा खानेपानी पुर्याउने र एक घर एक धारा कार्यक्रम संचालन गरि बराहताल बासीहरूलाई शुध्द खानेपानी उपलब्ध गराउने ।
- प्रतेक वडाहरूमा ईन्टरनेट र संचारको प्रयोग बढाउँदै लैजाने ।
- राष्ट्रिय विधुत लाइनलाई विस्तार गर्दै विधुत नपुगेको स्थानहरूमा विधुतिय सेवा उपलब्ध गराउने र विधुत लाईन नपुगेका वस्तीहरूमा सौर उर्जा बाट बराहताल गाउँपालिका उज्यालो बनाउने ।
- विभिन्न आय आर्जनका कार्यक्रम संचालन गरि स्थानीय रोजगारीमा बृद्धि गर्ने ।
- शैक्षिक बेरोजगारीहरूलाई विभिन्न आय र सिपमुलक तालिम प्रदान गर्दै बेरोजगारी दर घटाउने ।
- संस्थागत शुसासन कायम राख्ने खालका कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- बराहताल गाउँपालिकामा रहेका विभिन्न धार्मिक प्रयटकिय स्थल भाषा भेषभुसा र संस्कृतीको संरक्षण गर्ने ।

सभाका अध्यक्ष महोदय,

सभाका सम्मानित सदस्यज्यूहरू,

१७. अब म चालु आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को आय व्ययको यथार्थ स्थिति प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को संशोधित बजेट रु. ७५ करोड ९४ लाख ४१ हजार भएकोमा उक्त विनियोजन मध्येबाट २०८० असार १५ गते सम्म ६६ करोड ६० लाख ७४ हजार प्राप्त भएको छ जस्मा कुल विनियोजित बजेट मध्ये चालु खर्च ४२ करोड ३७ लाख ४३ हजार

कुल विनियोजित बजेटको ५६ प्रतिशत र पूँजगत खर्च ३३ करोड ५६ लाख ९७ हजार विनियोजन भएको थियो जुन कुल विनियोजित रकमको ४४ प्रतिशत हुन आउँछ । यस आ.ब. को अन्तर्गत १० गते सम्म कुल रकम रु ४४ करोड ७८ लाख २७ हजार खर्च भएको छ जुन कुल बजेटको ५८.९६ प्रतिशत हुन आउँछ । आ.ब २०७९/०८० को क्षेत्रगत खर्चको विवरण तथा प्रगति देहायबमोजिम रहेको छ ।

चालु आ.ब.को क्षेत्रगत खर्च विवरण

बराहनास गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, सुर्खेत
कार्यालयको कोड : ८०६६८५०३३००

आ.ब. : २०७९/८० महिना : सबै अवधि : २०७९/०४/०१-२०८०/०३/०९					
सि.नं.	क्षेत्र/उप क्षेत्र	विनियोजन	खर्च	खर्च (%)	मौज्दात
१	आर्थिक विकास	६,३९,३५,०००.००	३,८७,९०,३३३.४४	६०.६७	२,५१,४४,६६६.५६
१	कृषि	१,४०,१७,०००.००	६७,२९,९२९.००	४७.९५	७२,९५,०७१.००
२	उद्योग	४५,००,०००.००	३१,०४,४९४.००	६८.९८	१३,९५,५०६.००
३	पर्यटन	२५,००,०००.००	०.००	०	२५,००,०००.००
४	सहकारी	७,००,०००.००	४,००,०००.००	५७.१४	३,००,०००.००
५	द्वितीय क्षेत्र	१,४८,०००.००	१,४८,०००.००	१००	०.००
६	जलश्रोत तथा सिंचाइँ	३,८०,७०,०००.००	२,६२,३८,७६९.४४	६८.९२	१,१८,३१,२३०.५६
७	पशुपन्छी विकास	४०,००,०००.००	२१,७७,९४१.००	५४.४५	१८,२२,०५९.००
२	सामाजिक विकास	३१,१४,६९,०००.००	२३,६३,२४,३९८.२४	७५.८४	७,५२,४९,६०१.७६
१	शिक्षा	२१,८७,९९,०००.००	१८,१२,७१,१२०.७४	८२.८५	३,७५,२७,८७९.२६
२	स्वास्थ्य	४,४५,८९,०००.००	३,४५,५४,९०९.३१	७७.५१	१,००,२६,०९०.६९
३	खानेपानी तथा सरसफाई	२,५९,२६,०००.००	१,२२,६२,४५५.९८	४७.३	१,३६,६३,५४४.०२

४	भाषा तथा संस्कृति	११,२०,०००.००	२४,७०,८१७.००	२७	६६,७९,१८३.००
५	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	१,००,४६,०००.००	४०,४४,०१४.२१	४०.३५	५९,९९,९८५.७९
६	युवा तथा खेलकुद	१८,८४,०००.००	८,५७,२७९.००	४५.५	१०,२६,७२१.००
७	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	११,८०,०००.००	८,५३,८०२.००	७२.३६	३,२६,१९८.००
३	पूर्वाधार विकास	१८,६८,७७,७५६.००	६,९१,१५,३२०.५३	३६.९७	११,७७,६२,४३५.४७
१	यातयात पूर्वाधार	१०,२९,९८,७५६.००	४,१८,१७,९६७.५३	४०.६	६,११,८०,७८८.४७
२	भवन, आवास तथा सहरी विकास	७,८९,७५,०००.००	२,७०,४६,२११.००	३४.२५	५,१९,२८,७८९.००
३	उर्जा	१४,०४,०००.००	२,५१,१४२.००	१७.८९	११,५२,८५८.००
४	पुनर्निर्माण	३५,००,०००.००	०.००	०	३५,००,०००.००
४	सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	५,८६,३८,६४६.८७	१,८८,१२,३९८.०२	३२.०८	३,९८,२६,२४८.८५
१	बन	१,७७,००,०००.००	६३,०७,५६८.००	३५.६४	१,१३,९२,४३२.००
२	वातावरण तथा जलवायु	६४,००,०००.००	१६,२००.००	०.२५	६३,८३,८००.००
३	विपद व्यवस्थापन	३४,००,०००.००	२१,००,०००.००	६१.७६	१३,००,०००.००

४	मानव संशोधन विकास	१३,००,०००.००	४,१२,२००.००	३१.७१	८,८७,८००.००
५	कानून तथा न्याय	१९,९९,६२३.००	३,००,०००.००	१५.०६	१६,९९,६२३.००
६	शासन प्रणाली	१,८०,०००.००	१,३८,३३३.००	७६.८४	४१,६६७.००
७	तथ्यांक प्रणाली	२०,००,०००.००	०.००	०	२०,००,०००.००
८	श्रम तथा रोजगारी	१,७१,००,०००.००	६८,९७,१४५.०२	४०.३३	१,०२,०२,८५४.९८
९	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन	२५,००,०००.००	९,७८,५८०.००	३९.१४	१५,२१,४२०.००
१०	प्रशासकीय सुशासन	५१,६७,०२३.८७	१५,१८,४५२.००	२९.३९	३६,४८,५७१.८७
११	वित्तीय सुशासन	९,००,०००.००	१,४३,९२०.००	१५.९९	७,५६,०८०.००
५	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	१३,८४,२४,०००.००	८,४७,८४,६९८.३१	६१.२५	५,३६,३९,३०१.६९
१	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	१३,८४,२४,०००.००	८,४७,८४,६९८.३१	६१.२५	५,३६,३९,३०१.६९
	कुल जम्मा	७५,९४,४१,४०२.८७	४४,७८,२७,१४८.५४	५८.९६	३१,१६,१४,२५४.३३

सभाका सदस्यज्यूहरू,

१८. अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ मा गाउँपालिकाले कार्यान्वयन गर्ने प्रमुख कार्यक्रम तथा बिनियोजन प्रस्तुत गर्न आगामी वर्ष २०८०।०८१ मा सघीय सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तीय हस्तान्तरण तर्फ समानीकरण अनुदान ९ करोड ९५ लाख सशर्त अनुदान तर्फ २५ करोड १८ लाख, समपुरक अनुदान ५० लाख विशेष अनुदान १ करोड गरी जम्मा ३६ करोड ६३ लाख, प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तीय हस्तान्तरण तर्फ समानीकरण अनुदान १ करोड १३ लाख ६२ हजार, सशर्त अनुदान तर्फ ५ करोड ३३ लाख ९२ हजार, समपुरक अनुदान १ करोड ९५ लाख विशेष अनुदान ८० लाख गरी जम्मा ९ करोड २२ लाख ५४ हजार, आन्तरिक राजस्व, राजस्व बाँडफाँड, न्य

मौज्दात समेतको कुल १३ करोड ७३ लाख ३३ हजार गरि जम्मा ५९ करोड ५८ लाख ८७ हजार जस मध्ये कुल बजेटको चालु तर्फ रु ३४ करोड ५६ लाख १४ हजार र पूँजीगत तर्फ २५ करोड २ लाख ७३ हजार आय अनुमान गरेको छु ।

अनुसूची-१

आय अनुमान

आम्दानीका विभिन्न स्रोतहरू				बजेट रकम	
सि न	स्रोत	शिर्षक न	विवरण	०७९।८०	आ.ब.२०८०।०८१
1			आन्तरिक आय	6700000	11424250
1	नाजदवा वडाफाँड	11315	घरजग्गा रजिष्ट्रसन कर स्थानिय राजदवाडफाँड	500000	500000
2		11411	बाँडवाँड भइ प्राप्त हुने मूल्यअभिवृद्धि कर		
3		11421	बाँडवाँड भइ प्राप्त हुने मूल्यअभिवृद्धि कर	116004000	113668000
4		14153	बाँडवाँड भइ प्राप्त हुने वन रोपण्टी	450000	500000
5		11556	बाँडवाँड भइ प्राप्त हुने सवारी साधन कर	1241623	12406000
1		भैरवा सभासभाबाट प्राप्त हुने अनुदान	११३३१	वित्तीय समानीकरण अनुदान	113000000
2	११३३२		सशर्त अनुदान चालु	245800000	244500000
	११३३३		सशर्त अनुदान पूँजीगत		7300000
3	११३३४		समपुरक अनुदान	10000000	5000000
4	११३३५		विशेष अनुदान	20000000	10000000
1	सुर्खेत नगरपालिकाबाट प्राप्त हुने अनुदान	११३३१	वित्तीय समानीकरण अनुदान	11363000	11363000
2		११३३२	सशर्त अनुदान	62550000	53363000
3		११३३४	समपुरक अनुदान	10000000	19500000
4		११३३५	विशेष अनुदान	6000000	8000000
			बैङ्क मौज्दात		10000000
			कुल जम्मा	603608623	585887000

१९. अब म आगामी आर्थिक बर्ष २०८०।०८१ मा गाउँपालिकाले कार्यान्वयन गर्ने प्रमुख कार्यक्रम तथा विनियोजन गरेको बजेट सभाना प्रस्तुत गर्न चाहन्छु । आगामी वर्ष गाउँपालिकाको प्रशासनिक खर्चका लागि रु. १० करोड र वडा कार्यालय तर्फ चालु खर्च प्रति वडा ६ लाखका दरले ६० लाख रुपैया विनियोजन हुने गरी व्यवस्था गरेको छु ।

त्यसै गरी आगामी आ.ब.मा गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन र वडा कार्यालय निर्माणका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

संघीय र प्रदेश सरकारको सहलगानीमा पूर्वाधार निर्माणका लागि रु. २ करोड ४९ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु । तेस्तै विषयगत कार्यालय र वडाहरूको विभिन्न क्षेत्रको विकासको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।

सभाका सम्मानित अध्यक्ष महोदय,

सभाका सदस्यज्यूहरू,

अन्त्यमा, हामी जनताको विस्वासका कारण जनता कै सेवा गर्नका लागि यस गाउँपालिकामा निर्वाचित भएका छौं हाम्रो मुख्य ध्यान नै बराहताल गाउँपालिकाको विभिन्न क्षेत्रको विकासमा केन्द्रित हुने र बराहताल गाउँवासीहरूलाई सुशासनको अनुभूती गर्ने, बराहतालका जनताले अन्तर आत्मा देखि नै हाम्रो स्थानीय सरकार हाम्रो अविभाक्क हो भन्ने कुराको महसुस गराउने खालका कृयाकलापहरू संचालन गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दछौं ।

यो बजेटको कार्यान्वयनमा नागरिक सहभागितालाई नागरिकको अधिकारको रूपमा स्थापित गरी स्वशासन र जनताद्वारा शासनको चरितार्थ गरी जनताप्रति पूर्ण जिम्मेवारपूर्वक भूमिका निर्वाह गर्ने कार्यमा बराहताल गाउँपालिका प्रतिवद्ध छ ।

यो बजेट तर्जुमाका लागि मार्गदर्शन गर्नुहुने गाउँपालिका अध्यक्ष, गाउँकार्यपालिकाका सदस्य ज्युहरू, विषयगत समिति, गाउँसभाका सदस्यहरू, विभिन्न राजनीतिक दल, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, निजी क्षेत्र, सहकारी क्षेत्र र नागरिक समाजका व्यक्तित्वहरू तथा बौदिक व्याक्तीहरूको प्राप्त सुझाव, सहयोग र सल्लाहप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

अन्त्यमा, समृद्ध गाउँपालिका निर्माण गर्ने अभियानमा सबै पक्षको अपनत्व र पूर्ण सहयोग प्राप्त हुने विश्वास लिएको छु । साथै, मुलुक भित्र र बाहिर रहनु भएका सबै नेपालीलाई समृद्ध बराहताल निर्माणको हाम्रो सरकारको महान यात्रामा सहभागी हुन आव्हान गर्दछु ।

धन्यवाद !